

Analýza procesu sčítání lidu, domů a bytů

Andrea Ela Foretová

Bakalářská práce
2021



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Andrea Ela Foretová
Osobní číslo: L18075
Studijní program: B3909 Procesní inženýrství
Studijní obor: Ovládání rizik
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Analýza procesu sčítání lidu, domů a bytů

Zásady pro vypracování

- 1. Zpracujte literární rešerši na téma procesního managementu a řízení rizik spojených se sčítáním lidu.**
- 2. Krátce představte historii sčítání lidu, domů a bytů, procesně jej popište a identifikujte možná rizika.**
- 3. Na základě zjištěných poznatků navrhnete opatření vedoucí ke zlepšení daného procesu a snížení analyzovaných rizik.**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BRUCE, Andy a Ken LANGDON. *Strategické myšlení*. Praha: Slovart, s.r.o., 2012. ISBN 80-7209-403-3.
2. ŘEPA, Václav. *Procesně řízená organizace*. Praha: Grada publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-7867-9.
3. SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích, 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-7005-5.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Kadalová**
Ústav průmyslového inženýrství a informačních systémů

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 2. 8. 2021

Jméno a příjmení studenta: Andrea Ela Foretová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá procesním managementem a řízením rizik spojených se sčítáním lidu v České republice, popisuje historii sčítání lidu, procesní popis sčítání a identifikuje možná rizika. První kapitola popisuje procesní management a řízení rizik. Další část práce je věnována historii sčítání lidu. Třetí kapitola popisuje poslední sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2021. Zde je teoreticky popsán průběh přípravy sčítání. Praktická část práce navazuje na část teoretickou, kde jsou prakticky popsány činnosti přípravy sčítání lidu, které ve srovnání s předcházejícím sčítáním prošlo modernizací celého procesu vedoucí k zefektivnění všech jeho fází a především k minimalizaci zátěže kladené na respondenty a vypracována analýza rizik v oblasti terénních prací. Poslední kapitola je věnována návrhům k zlepšení procesu a identifikovaných rizik.

Klíčová slova: sčítání lidu domů a bytů, historie sčítání lidu, koncepce sčítání lidu domů a bytů

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the process management and risk management associated with the census in Czech Republic. It also introduces the history of the Population and Housing Census and describes its process, and identifies possible risks. The first chapter describes process management and risk management. The next part of the work is devoted to the history of Census. The third chapter describes the last Census, which took place in 2021. The process preparation of the census is theoretically described here as well. The practical part of the work follows the theoretical part, where the census preparation activities are practically described, which are compared to the previous census that that underwent a modernization of the whole process leading to the streamlining of all its phases and especially to minimize the burden on the respondents and created risk analysis in field work. The last chapter consists of suggestions for process improvement and identified risks.

Keywords: Population and Housing Census, History of the Population and Housing Census, Concept of the Population and Housing Census

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, Ing. Kateřině Kadalové za odborné vedení, rady a připomínky, které mi velmi pomohly při tvorbě mé práce. Současně bych ráda poděkovala Ing. Haně Hruboňové, ředitelce Krajské správy Českého statistického úřadu ve Zlíně a celé mé rodině za podporu a trpělivost, kterou mi poskytli nejen při zpracování mé práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

| | |
|---|-----------|
| ÚVOD | 10 |
| I TEORETICKÁ ČÁST | 12 |
| 1 PROCESNÍ MANAGEMENT A ŘÍZENÍ RIZIK | 13 |
| 1.1 PROCESNÍ ŘÍZENÍ | 13 |
| 1.2 ZAVÁDĚNÍ PROCESNÍHO ŘÍZENÍ | 13 |
| 1.2.1 Proces | 13 |
| 1.2.2 Proces sčítání | 14 |
| 1.3 ANALÝZA RIZIK | 14 |
| 1.3.1 Obecná definice | 14 |
| 1.3.2 Popis zpracování analýzy rizik sčítání lidu, domů a bytů 2021 | 15 |
| 1.4 ŘÍZENÍ RIZIK | 15 |
| 1.4.1 Riziko | 16 |
| 1.4.2 Hrozba | 16 |
| 1.4.3 Zranitelnost | 16 |
| 1.4.4 Strategie | 16 |
| 1.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A VELENÍ | 17 |
| 2 HISTORIE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ | 18 |
| 2.1 SČÍTÁNÍ V 18. STOLETÍ | 18 |
| 2.2 SČÍTÁNÍ V 19. STOLETÍ | 18 |
| 2.3 SČÍTÁNÍ VE 20. STOLETÍ | 20 |
| 2.4 SČÍTÁNÍ VE 21. STOLETÍ | 21 |
| 3 KONCEPCE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2021 | 22 |
| 3.1 HLAVNÍ ZNAKY A CÍL SČÍTÁNÍ | 22 |
| 3.1.1 Hlavní atributy | 22 |
| 3.1.2 Hlavní přínosy | 22 |
| 3.2 PERSONÁLNÍ A TECHNICKÉ ZAJIŠTĚNÍ | 23 |
| 3.3 LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA | 24 |
| 3.3.1 Návrh věcného záměru zákona | 24 |
| 3.3.2 Příprava návrhu zákona | 24 |
| 3.4 ÚZEMNÍ PŘÍPRAVA | 25 |
| 3.4.1 Definice, předmět a cíle územní přípravy | 25 |
| 3.4.2 Věcný obsah území přípravy | 25 |
| 3.4.3 Došetřování referenčních údajů budov a adres na obcích | 26 |
| 3.4.4 Došetřování technickoekonomických atributů budov | 26 |
| 3.4.5 Došetřování identifikačních údajů za byty | 26 |
| 3.4.6 Vymezování sčítacích obvodů a příprava územních podkladů | 27 |
| 3.4.7 Harmonizace základních sídelních jednotek | 27 |

| | | |
|-----------|---|-----------|
| 3.5 | ZKUŠEBNÍ SČÍTÁNÍ | 27 |
| 3.6 | FORMA SČÍTÁNÍ..... | 28 |
| 3.6.1 | Administrativní zdroje dat..... | 28 |
| 3.6.2 | Sběr dat u domácností | 30 |
| 3.6.3 | Online sčítání | 30 |
| 3.6.4 | Terénní došetření..... | 31 |
| 3.6.5 | Sčítací formuláře | 32 |
| 3.7 | ZPRACOVÁNÍ DAT..... | 33 |
| 3.7.1 | Základní principy zpracování..... | 33 |
| 3.7.2 | Rámcový postup zpracování | 33 |
| 3.7.3 | Systemy pro zpracování sčítání..... | 34 |
| 3.8 | BEZPEČNOST A OCHRANA DAT | 34 |
| 3.8.1 | Koncepce bezpečnosti | 35 |
| 3.8.2 | Pravidla pro zabezpečení dat..... | 35 |
| 4 | SHRnutí TEORETICKÉ ČÁSTI..... | 37 |
| II | PRAKTICKÁ ČÁST | 38 |
| 5 | SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2021..... | 39 |
| 5.1 | ZÁKLADNÍ PARAMETRY SČÍTÁNÍ 2021..... | 39 |
| 5.1.1 | Sčítané populace, domy a byty..... | 39 |
| 5.1.2 | Rozsah sčítání..... | 40 |
| 5.1.3 | Rozhodný okamžik sčítání | 40 |
| 5.1.4 | Obsah sčítání 2021 | 41 |
| 5.2 | PERSONÁLNÍ A TECHNICKÉ ZAJIŠTĚNÍ..... | 42 |
| 5.2.1 | Personální zajištění..... | 42 |
| 5.2.2 | Technické zajištění..... | 42 |
| 5.3 | LEGISLATIVA..... | 42 |
| 5.4 | REALIZACE ÚZEMNÍ PŘÍPRAVY | 43 |
| 5.4.1 | Došetřování referenčních údajů budov a adres | 43 |
| 5.4.2 | Ověřování technickoekonomických atributů budov | 45 |
| 5.4.3 | Ověřování identifikačních údajů za byty | 46 |
| 5.4.4 | Vymezování sčítacích obvodů a příprava územních podkladů..... | 46 |
| 5.4.5 | Ověření objektů bez evidovaných souřadnic | 47 |
| 5.4.6 | Sběr údajů o sčítacích komisařích v samostatných sčítacích obvodech | 48 |
| 5.4.7 | Zajištění asistence sčítacím komisařům České pošty pro provedení sčítání ve specifických objektech..... | 50 |
| 5.5 | ZKUŠEBNÍ SČÍTÁNÍ | 51 |
| 5.5.1 | Kontaktní a sběrná místa | 53 |
| 5.5.2 | Vymezení sčítacích obvodů | 53 |
| 5.6 | FORMA SČÍTÁNÍ A ZDROJE DAT | 55 |
| 5.6.1 | Zdroje dat | 55 |
| 5.6.2 | Online sčítání | 56 |
| 5.6.3 | Sběr dat u domácností - terénní došetření | 57 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 5.6.4 | Sčítací formuláře | 59 |
| 5.7 | ZPRACOVÁNÍ DAT | 60 |
| 5.7.1 | Zpracování dat o domech | 60 |
| 5.7.2 | Párování a deduplikace dat..... | 60 |
| 5.7.3 | Propojení entit | 60 |
| 5.7.4 | Anonymizace..... | 61 |
| 5.7.5 | Zpracování do mikrodat | 61 |
| 5.8 | OCHRANA DŮVĚRNÝCH DAT..... | 61 |
| 6 | ANALÝZA RIZIK | 62 |
| 6.1 | HODNOCENÍ RIZIK | 62 |
| 6.1.1 | Analýza pomocí kontrolního seznamu CLA..... | 63 |
| 6.1.2 | Analýza příčin a následků (What? If?)..... | 64 |
| 6.1.3 | Malice rizik | 65 |
| 6.2 | HODNOCENÍ VÝSLEDKU ANALÝZ..... | 68 |
| 7 | NÁVRH OPATŘENÍ VEDOUcí K ZLEPŠENí PROCESU A SNíŽENí ANALYZOVANÝCH RIZIK..... | 70 |
| 7.1 | BUDOUCí SČítÁNí..... | 70 |
| 7.2 | SNíŽENí RIZIK..... | 71 |
| | ZÁVĚR | 73 |
| | SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK..... | 78 |
| | SEZNAM OBRÁZKŮ | 81 |
| | SEZNAM TABULEK..... | 82 |
| | SEZNAM PŘÍLOH..... | 83 |

ÚVOD

Dnešní uspěchaná doba přináší záplavu informací, které ovlivňují naše názory, chování, životní styl a valí se na nás ze všech stran. Je tedy nutné najít metody pro orientaci v takovém množství informací. Jak výstižně shrnout nepřehledné množství dat do několika ukazatelů, nám dává návod statistika, velmi praktická disciplína, která se zabývá reálnými situacemi, kde je nutné se opřít o neznámé informace.

Český statistický úřad (ČSÚ) je samostatná instituce řídicí se příslušnými zákony a dalšími právními předpisy nezávisle na vládě a politických stranách. ČSÚ získává a zpracovává údaje pro statistické účely, poskytuje statistické informace státním orgánům, orgánům územní samosprávy, veřejnosti a do zahraničí, pracuje s odbornými hledisky, používá vědecké metody práce a zveřejňuje objektivní informace. Zajišťuje vzájemnou srovnatelnost statistických informací vnitrostátně i mezinárodně.

ČSÚ zpracovává a zveřejňuje údaje, sestavuje souhrnné statistické charakteristiky vývoje národního hospodářství, zpracovává analýzy, zpracovává projekce demografického vývoje, provádí průzkumy, vykonává státní správu na úseku zpracování voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků, Parlamentu České republiky a do Evropského parlamentu konaných na území České republiky a zpracovává výsledky celostátního referenda v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy.

ČSÚ dále shromažďuje zahraniční statistické informace, především pro účely porovnání úrovně sociálního, ekonomického, demografického a ekologického vývoje státu se zahraničím. Získané informace i výsledky porovnání poskytuje státním orgánům i veřejnosti. ČSÚ vydává odborné publikace a časopisy a zajišťuje vývoj nových statistických metod. Jednou za 10 let provádí ČSÚ sčítání lidu, domů a bytů, které patří k nejrozsáhlejším statistickým zjišťováním a přináší velké množství cenných údajů, které nelze jiným způsobem efektivně zjistit.

Údaje ze sčítání jsou důležité jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost, pro státní správu a samosprávu i pro podnikatele. Přehled o věkové struktuře obyvatel využije příkladně místní správa při plánování počtu míst ve školkách, školách a domovech s pečovatelskou službou, firmy nabízející služby pro seniory nebo zabývající se hlídáním dětí, ve zdravotnictví (počet mužů a žen v různých věkových strukturách a jejich budoucí vývoj), v obraně (počet možných vojáků), řízení státní správy (početní velikost obcí a na této velikosti závislé rozdělování státního rozpočtu nebo podílu na daňových

výnosech), organizování voleb (rozdělení do volebních okrsků a přidělení mandátů na všech úrovních zastupitelských sborů), ve výzkumu, demografii (konstrukce demografických ukazatelů a modelů vystihujících základní demografické procesy a populační prognózy).

Dále bez sčítání nelze zjistit údaje o dojížděcí do škol a do práce, podle nichž například dopravní podniky plánují své linky. V evidenci obyvatel je uvedeno jen trvalé bydliště, které však v dnešní době mnohdy nic neříká o tom, kde lidé skutečně žijí, proto jsou důležité též informace o obvyklém bydlišti. Informace o vzdělání může poskytnout přehled, kolik osob úspěšně absolvovalo studia na vysoké škole, ale už samozřejmě neobsahuje údaje, kde se tito lidé koncentrují. Informace ze sčítání jsou také velmi důležité pro hasiče a další složky integrovaného záchranného systému. Lze se z nich dozvědět, kolik je v kterém domě bytů, z čeho jsou nosné zdi, z jakého materiálu jsou domy postaveny, zda je do domu zaveden plyn, jak je dům vysoký, kolik má pater. To vše potřebují záchranáři znát, aby mohli lidem v daném domě co nejrychleji pomoci. Zároveň jsou data ze sčítání velmi důležitá při zpracování krizových a evakuačních plánů.

V bakalářské práci se zaměřím na sčítání lidu, domů a bytů, popíšu proces sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a zanalyzuji některá rizika s ním spojené. Zmíním, jak probíhalo sčítání lidu v historii a na závěr navrhnou možné řešení úpravy provádění sčítání lidu, domů a bytů do budoucna.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROCESNÍ MANAGEMENT A ŘÍZENÍ RIZIK

Procesy jsou tady pro lidi, ne lidi pro procesy. Díky příliš náročným a komplikovaným programům pro mapování a analyzování procesů, kterým ve společnosti rozumí jen málo zasvěcených lidí a díky detailnímu dokumentování v systému řízení kvality, je podle Fišera hodně pravdy na názoru, že si procesní řízení postupem času získalo označení administrativně náročného přístupu, který limituje tvořivost, pružné reakce firmy na změny a předepisuje každou strávenou minutu na pracovišti. Přitom celé procesní řízení je o použití zdravého rozumu. Měla by se díky němu ve firmě zvýšit efektivita a pružnost, spolupráce zaměstnanců napříč celou společností, schopnost reakce na změny, což vyžaduje znalosti, zkušenosti a schopné manažery, kteří projekt řídí. (Fišer, 2014)

1.1 Procesní řízení

Optimálním počátkem samotného řízení je nastavení správné strategie. Strategie je stanovení cíle neboli plán do budoucna. Je důležitá a vede každodenní rozhodování tak, aby pevně vedlo k cíli. Dnešní doba přináší operační či krátkodobé plánování a vyžaduje plnění naléhavých úkolů a překonání problémů v krátkém časovém horizontu. Sestavením metod a postupů do schématu a vytvořením časového rámce, kde je jasně dáno, jak může každý přispět k realizaci strategického plánu, lze úspěšně dojít k plánovanému cíli. (Bruce, 2002)

1.2 Zavádění procesního řízení

Při zavádění nového procesu stejně jako u obnovení procesu již zaběhlého, je potřeba si položit otázky: „Co od toho vlastně očekávám? Jaké problémy chci vyřešit? Jakých cílů chci dosáhnout?“ Stanovením očekávání a definováním jasných cílů, v souladu se záměrem organizace, je potřeba určit kroky, jakými se na ně skutečně dostat. (Fišer, 2014)

1.2.1 Proces

Proces je hezky znějící a oblíbené slovo, se kterým se dnes setkáváme takřka na každém kroku. Zásadní roli u procesů hraje čas. Každá činnost je vykonávána v jistém čase a jednotlivé činnosti lze vždy srovnat do jednoznačné posloupnosti, nelze vykonávat

nahodile a chaoticky. Klíčové procesy probíhají napříč celou organizací a řídí je top management, od nich je pak odvozen význam podpůrných procesů (význam spočívá v podpoře klíčových procesů) a další cesta vede až k primární funkci.

Klíčové charakteristiky:

- návrh procesu - definuje, jak má být proces realizován;
- vlastník procesu - odpovídá za proces a jeho výsledek;
- vykonavatel procesu - pracovník, který zajišťuje realizaci procesu s ohledem na své kompetence (může být totožný s vlastníkem procesu);
- infrastruktura procesu - podpůrný informační a manažerský systém;
- metriky procesu - měřítka umožňující sledování výkonnosti procesu. (Řepa, 2012)

1.2.2 Proces sčítání

Sčítání se v České republice (ČR) připravuje na základě vlastní normy – zákona o Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021. V rámci přípravy sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) je taktéž připraveno zkušební sčítání, jehož smyslem je ověřit veškeré aspekty přípravy, proveditelnosti, uskutečnění a zpracování výstupů. Na základě získaných zkušeností z realizace zkušebního sčítání budou dále upraveny metody a postupy pro realizaci reálného sčítání. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

1.3 Analýza rizik

1.3.1 Obecná definice

Analýza rizik (AR) je podle Smejkalů chápána jako proces definování hrozeb, pravděpodobnosti jejich uskutečnění a dopadu, tedy stanovení rizik a jejich závažnosti. Navazující činností je řízení rizik. (Smejkal, 2010)

Podle Fotra a Hniličky se analýza rizik nechápe v odborné literatuře zcela jednotně. Převládající pojetí analýzy rizika chápe tuto analýzu jako proces rozčleněný do těchto dvou fází:

- Identifikace rizik jakožto jevů, událostí, faktorů aj., které by mohly mít buď negativní, nebo pozitivní dopady na výsledky aktivit firmy, jejich projektů aj. Jako součást identifikace rizik budeme chápat i stanovení jejich důležitosti

(z hlediska pravděpodobnosti výskytu a velikosti dopadů), umožňující diferencovat pozornost věnovanou jednotlivým skupinám rizik v souladu s jejich významem.

- Stanovení velikosti rizika z hlediska dopadů výskytu rizik na výsledky firemních aktivit, projektů aj. a jejich pravděpodobnosti. Jde v podstatě o měření rizika, obvykle v podobě charakteristik variability rozdělení pravděpodobnosti těchto dopadů v případě jejich kvantitativního charakteru. (Fotr, 2014)

1.3.2 Popis zpracování analýzy rizik sčítání lidu, domů a bytů 2021

Účelem zpracování analýzy rizik je určit relevantní rizika, zejména kritická, vyskytující se ve všech fázích přípravy a zpracování SLDB 2021. Analýza rizik má definovat všechna rizika a jejich míru, která připadají v úvahu při procesu SLDB 2021. Pro každou oblast musí být identifikovány procesy a návazné podprocesy. AR musí zohlednit rizika zpracování jak na pracovištích ČSÚ, tak u dodavatelů, a to při přenosech dat, manipulaci s nimi ve všech podobách, při jejich zpracování, archivaci a skartaci. Výstupem AR bude rovněž popis kategorie hrozeb, hodnocení jejich významu a pravděpodobnosti výskytu. V AR musí být zohledněny všechny bezpečnostní zásady. Soupis bezpečnostních zásad zahrnuje celý komplex dílčích oblastí bezpečnosti. Na výsledcích analýzy rizik, zejména na posouzení míry rizika, závisí konkretizace a začlenění jednotlivých bezpečnostních zásad do Bezpečnostního projektu (BP) a požadavků na dodavatele. V tom ohledu má správné zpracování analýzy rizik zásadní význam. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

1.4 Řízení rizik

Řízení rizik je soustavná, opakující se sada navzájem provázaných činností, jejichž cílem je řídit potenciální rizika, tedy omezit pravděpodobnost jejich výskytu nebo snížit jejich dopad na organizaci a její cíle. Účelem řízení rizik je předejít problémům či negativním jevům, vyhnout se krizovému řízení a zamezit vzniku problémů. Základní oblasti řízení rizik jsou:

- Technologická rizika (přírodní havárie a katastrofy).
- Rizika ochrany životního prostředí.
- Finanční rizika (investiční, pojišťovací a zajišťovací riziko).

- Projektová rizika.
- Obchodní rizika (marketingové, strategické, rozpočtové a riziko managementu).
- Technická rizika.

Při řízení procesu změn je možné použít různé strategie a postupy, důležité je určení správného času provedení změny. (Smejkal, 2010)

1.4.1 Riziko

Riziko vyjadřuje míru nebezpečí, že dojde k nežádoucímu výsledku neboli hrozbu, potenciální problém vzniku škody.

Hodnocení a řízení rizika projektu obsahuje čtyři kroky, které musejí být prováděny opakovaně:

- rozpoznání rizika,
- vyhodnocení rizika,
- vytvoření rizikových plánů,
- sledování a řízení rizika.

Nejllepšími způsoby rozpoznání rizika jsou:

- kontrola seznamu úkolů a časového plánu,
- diskuse a rozhovory s odborníky. (Smejkal, 2010)

1.4.2 Hrozba

Hrozba je událost, která má nežádoucí vliv na bezpečnost nebo může způsobit škodu. (Smejkal, 2010)

1.4.3 Zranitelnost

Zranitelnost je nedostatek, slabina, náchylnost ke vzniku škody. (Smejkal, 2010)

1.4.4 Strategie

Strategie probíhá ve třech krocích – analýza, plánování a implementace. Všechny etapy mají svou váhu důležitosti. Analyzováním, tedy získáním co největšího množství informací, lze ovlivnit směr záměru a pozdější rozhodování. Zvážením silných a slabých stránek, stanovením hranic se v budoucnu upevní finanční pozice a je možné vypracovat

reálný rozpočet. Vytvořením analýzy je stanoveno, co a jak se bude provádět. Je potřeba vyhodnotit, zda je úspěch závislý na velkých změnách a osvojení nových dovedností nebo postačí minimálně změnit dosavadní způsob práce. Se strategií je potřeba seznámit všechny zainteresované a přizpůsobit podmínky a činnosti celé organizaci. (Bruce, 2002)

1.5 Organizační struktura a velení

V tradičním řízení firmy je organizační struktura hierarchická, tzn. od zaměstnance na nejnižší pozici až k nevyššímu vedení. Tím jsou jasně předdefinovány pravomoci a odpovědnosti nadřízených, kteří delegují činnosti svým podřízeným a musí je kontrolovat. Pravomoci, odpovědnost, pracovní náplně jsou neměnné. Vedení tímto způsobem umožňuje úzkou specializaci pracovníků a vysokou efektivnost jejich výkonu. Nevýhodou takového vedení je zdlouhavá komunikace a oddělení řídicích pracovníků od vykonávajících (ti co řídí, nevykonávají, což u složitějších struktur může směřovat k tomu, že vedoucí nerozumějí tomu, co řídí a výkonní pracovníci nerozumí kontextu toho, co vykonávají). Hrozí zde ztráta záruky smysluplnosti chování organizace jako celku a kontrola nad ním. Efektivnost výkonu společnosti tak může převážit neefektivnost chování podniku jako celku danou nedostatky v řízení. (Řepa, 2007)

Organizační struktura SLDB 2021 je dvouúrovňová s nadřazeným postavením Řídicího výboru (ŘV).

Řídicí úroveň je reprezentována ŘV SLDB, jehož postavení a působnost upravuje Statut a Jednací řád ŘV SLDB. V čele ŘV SLDB stojí předseda úřadu, který plní roli sponzora projektu.

Realizační úroveň je reprezentována členy projektového týmu SLDB včetně vedoucích jednotlivých řešitelských týmů. Účelem je řídit a realizovat provádění projektových prací na každodenní bázi. Tyto práce jsou definovány především projektovým plánem a dalšími souvisejícími dokumenty. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

2 HISTORIE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ

Nejstarší historické záznamy, které připomínají dnešní statistiku, pocházejí již ze starověku. Již staří Babyloňané před rokem 3800 př. n. l., zanechali zmínku o počtu obyvatel a majetku. Vznikem prvních městských států v 3. a 2. tisíciletí př. n. l. v Egyptě, Číně, Mezopotámii, Palestině, Řecku a Římě, vznikla potřeba jejich správy. V této dávné době se kromě počtu obyvatel a stavu majetku zjišťovaly také počty bojovníků, oddílů, velitelů a otroků. (Neubauer, 2016)

Sčítání lidu se řadí k nejstarším statistickým událostem. Soupisy obyvatel zpočátku zahrnovaly pouze část populace, hlavně bojeschopné muže a sloužily panovníkům k vojenským a daňovým účelům už od středověku. Od poloviny 18. století se začaly soupisy obyvatel provádět pravidelně. (Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí, 2019)

2.1 Sčítání v 18. století

Zdokonalení soupisu obyvatelstva nastalo patentováním o každoročním sčítání lidu císařovnou Marií Terezií v říjnu 1753. V roce 1754 se poprvé konalo jednotně na celém území soustátí. Uskutečnilo se sčítání zajišťované vrchností, i když původně se mělo nejprve sečíst duchovenstvo dle farností a sčítali se i domy a hospodářství majitelů domů. Obyvatelstvo se dělilo podle panství, osad, věku a pohlaví. Účast byla povinná a přísně vymáhaná a ten, kdo se záměrně vyhýbal nebo uprchnul, byl potrestán dvěma lety prací na pevnostních stavbách, zamlčený dobytek byl zkonfiskován. Výsledky tohoto soupisu byly více než sto let utajovány. (Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí, 2019)

V dalších letech byly výsledky sčítání, díky strachu z rostoucích daní a nesouhlasu způsobu řízení dvora, zkreslovány. Poprvé bylo pro potřeby soupisu v roce 1770 nařízeno očíslovat všechny domy a zakázáno měnit po sčítání příjmení, až do roku 1777, kdy byl vydán nový konskripční patent. ([IDNES.cz](https://www.idnes.cz), 2020)

2.2 Sčítání v 19. století

Základem pro soupisy byl patent z roku 1777, který se mírně upravoval. Vojenské a politické úřady prováděly sčítání každý rok, sčítalo se veškeré obyvatelstvo, u mužů však bylo detailnější třídění i dle sociálního postavení a věku. V roce 1828 se interval sčítání

změnil na tříletý a výsledky byly pravidelně otiskovány v oficiální statistické ročence rakouské monarchie. (Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí, 2019)

V polovině 19. století se konal první statistický kongres v Bruselu, kde bylo doporučeno, aby se sčítání provádělo pravidelně jednou za 10 let, prováděl jej jediný orgán ve státě a bylo prováděno k jedinému dni. Přejchod mezi soupisy obyvatel k modernímu sčítání lidu nastal v roce 1857, kdy se konalo poprvé sčítání k jednomu dni. Říšským zákonem o sčítání bylo později stanoveno sčítání na půlnoc z 31. 12. na 1. 1. roku končícího nulou, které bylo dodržováno až do zániku Rakousko-Uherské Říše. Prováděním sčítání bylo pověřeno ministerstvo vnitra a řídily je okresní úřady. V jednotlivých obcích nesly odpovědnost za sčítání obecní úřady, které jmenovaly sčítací komisaře z řad učitelů nebo spolupracovníků obecních úřadů. Sčítací archy byly v různých jazycích a byl zjišťován věk a pohlaví, státní příslušnost, rodinný stav, náboženské vyznání, jazyk používající v každodenním styku, gramotnost, povolání, případné fyzické vady (hluchota, slepota), mentální vady. (Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí, 2019)



Obrázek 1 Soupis (Statistika & my, 2019)

Rakouská sčítání z přelomu 19. a 20. století se díky obsahu, kvalitě zpracování a rozsahu publikovaných dat stala velmi dobře organizovanými a provedenými sčítání, jejichž výsledky jsou významným pramenem informací o obyvatelstvu středoevropského regionu toho času. (Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí, 2019)

2.3 Sčítání ve 20. století

Rok 1919 je počátkem vzniku organizované statistické služby v Československu, kdy Národní shromáždění Československé republiky schválilo zákon o statistické službě č. 49/1919 Sb., o organizaci statistické služby. (Statistika & my, 2019)

15. února 1921 se konalo první československé sčítání lidu a bytů a od předválečných sčítání se lišilo tím, že se sčítalo obyvatelstvo přítomné, nikoli bydlící. K předcházejícím zjišťovaným skutečnostem byla přidána informace o národnosti, která měla občanům umožnit hlásit se ke své národnosti a mateřskému jazyku, namísto obcovací řeči, která nahrávala jazyku německému. (Století sčítání v samostatné republice, 2019)

The image shows two pages of a handwritten census form titled "SČÍTACÍ ARCH". The left page contains a grid for recording individual household members, with columns for name, sex, age, and other details. The right page contains a summary table with columns for various categories and numerical counts. Handwritten entries in red ink are visible throughout the form.

Obrázek 2 Sběrný arch domovní (Sčítací arch z roku 1921., 2019)

Sčítání v roce 1930 bylo rozšířeno o informace o minulém bydlišti, plodnost žen v současném či posledním manželství, povolání a vedlejší povolání a poprvé byly podrobněji zpracovány údaje za domácnosti, rodiny a manželství. Čeští politici a demografové zabránili v roce 1940 uskutečnění sčítání s úmyslem neposkytnout okupační mocnosti spolehlivé podklady pro válečné hospodářství. Kvůli poválečným změnám nebylo možné čekat na sčítání v roce 1950 a tak se vynutilo provedení soupisů obyvatelstva v roce 1946 a 1947, které byly obsahově i organizačně na sobě nezávislé. Cílem bylo získat data o pracovním trhu a zpřesnit evidenci zásobovaného obyvatelstva na Slovensku a podklady pro přípravu národního pojištění v českých zemích. (Století sčítání v samostatné republice, 2019)

První sčítání po druhé světové válce v roce 1950 navazovalo na sčítání z roku 1930. Poprvé se na celém území státu a ve všech obcích sčítali souběžně domy a byty.

Sčítání se provádělo podle místa přítomnosti sčítaných osob v den sčítání, ne podle místa jejich trvalého bydliště. Výsledky sčítání byly pro veřejnost odtajněny až v roce 1962. V roce 1961 bylo poprvé označeno jako „sčítání lidu, domů a bytů“ (SLDB) a rovněž poprvé byly zjištěny podrobné údaje o úrovni školního vzdělání podle věkových skupin a pohlaví a také informace o dojížděcí do zaměstnání mezi okresy i do větších měst. Bylo prováděno za trvale bydlící obyvatelstvo. (Století sčítání v samostatné republice, 2019)

Nové zpracovatelské metody přinesl rok 1970 centrálním zpracováním dat na velkokapacitním sálovém počítači, které poskytlo větší možnost třídění, kombinaci dat, využití a publikaci výsledků. Nově bylo zařazeno rodné číslo, státní příslušnost, frekvence, vzdálenost, doba a použití dopravního prostředku dojíždění do zaměstnání či školy a vybavení domácností některými předměty dlouhodobého užívání. Rok 1980 přinesl ve sčítání další pokrok. Zpracování výsledků sčítání proběhlo na novějším typu sálového počítače a bylo podstatně rychlejší. V posledním československém sčítání v roce 1991 bylo nejvýraznější změnou rozšíření národností bez omezení. (Století sčítání v samostatné republice, 2019)

2.4 Sčítání ve 21. století

První samostatné sčítání v ČR v roce 2001 přineslo kromě tištěných publikací současně první zpracování a publikování výsledků v elektronické podobě na internetových stránkách ČSÚ, díky využití optického snímání sčítacích tiskopisů. Kombinované metody využití registrů bylo poprvé využito v minulém sčítání v roce 2011, kdy pro předvyplnění sčítacích formulářů a zpracování byly využity údaje dostupné z administrativních zdrojů. Sčítací formuláře bylo možné vyplnit i elektronicky na internetu. Nově se zjišťovalo, kde lidé skutečně žijí, ne jen trvalé bydliště a k údajům o rodině přibyla informace o registrovaném partnerství. Nezjišťovala se vybavenost domácnosti, ani vlastnictví rekreačního objektu, automobilu nebo mobilního telefonu. Odpověď otázky na národnost a náboženskou víru byla dobrovolná. (Století sčítání v samostatné republice, 2019)

Sčítání se obvykle koná každých 10 let a je bohatým zdrojem statistických informací, od nejnižších zeměpisných rozdělení přes malé oblasti až po národní a mezinárodní úroveň. (Population & housing censuses, 2021)

3 KONCEPCE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2021

Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 koresponduje s již schválenými dokumenty, zejména s věcným záměrem zákona o SLDB 2021.

3.1 Hlavní znaky a cíl sčítání

Sčítání je specifické statistické zjišťování celosvětového rozsahu a významu, při němž jsou k rozhodnému okamžiku zjištěny údaje o obyvatelstvu, jeho demografických, sociálních a ekonomických charakteristikách, o domácnostech, úrovni bydlení a struktuře domovního a bytového fondu na území daného státu. (Valente, 2011)

3.1.1 Hlavní atributy

- individuální zjišťování údajů o všech obyvatelích a obydlích,
- zjišťování všech údajů k rozhodnému okamžiku,
- univerzálnost - stejné proměnné, stejné definice pro celé území a všechny jednotky,
- schopnost poskytnout velmi podrobné údaje,
- periodicita, není jednorázovým šetřením, jedná se o pravidelnou akci a je proto třeba jej připravovat v kontextu minulých i následných cenzů,
- mezinárodní srovnatelnost. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.1.2 Hlavní přínosy

- zajištění podkladů pro hodnocení dlouhodobého vývoje obyvatelstva, struktury osídlení, migrace, struktury domácností a domovního a bytového fondu na podkladě údajů metodicky srovnatelných s předchozími sčítáními,
- získání údajů o obyvatelstvu, domovním a bytovém fondu k jednomu referenčnímu datu podle stanovených kritérií, jež jsou základem pro pokračování časových řad, z nichž vycházejí všechny běžné statistiky a evidence,
- podklady pro mezinárodní srovnávání a pro definování pozice České republiky v Evropské Unii (EU), v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj i v širším mezinárodním kontextu. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Základním cílem celého procesu sčítání 2021 je modernizace, větší efektivita a nižší zatížení respondentů. Sčítání v první fázi proběhne online, bez předchozí fyzické distribuce přihlašovacích údajů, takže se respondenti budou moci sečíst odkudkoliv, kde mají přístup k internetu a následně proběhne došetření prostřednictvím listinných sčítacích formulářů (LSF) pouze v domácnostech, které se nesečetli online.

(SLDB 2021 – ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA TERÉNNÍCH PRACÍ, 2018)

3.2 Personální a technické zajištění

Pro realizaci SLDB 2021 je nutno přijmout na období let 2018 – 2022 v ČSÚ celkem zhruba 285 zaměstnanců na dobu určitou, v závislosti na druhu vykonávané činnosti v režimu zákona o státní službě ve služebním poměru nebo v režimu zákoníku práce v pracovním poměru. Materiálně technické zabezpečení pracovišť a zaměstnanců SLDB se odvíjí od typu pracoviště a od požadavku na mobilitu zaměstnanců na jednotlivých pozicích. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Převážnou část přijímaných zaměstnanců tvoří zaměstnanci na územních pracovištích krajských správ na 6 typových pozicích – krajský gestor, metodik územní přípravy, metodik terénních prací a koordinátor území ve služebním poměru, dále pak terénní pracovník a administrativní pracovník v pracovním poměru. V ústředí ČSÚ jsou přijímáni zaměstnanci do služebního poměru, zejména pro obor státní statistická služba (metodici, analytici, zpracovatelé apod.), ale i pro ostatní obory služby (legislativa, finance, právní služby, zadávání veřejných zakázek, organizační věci služby aj.), a také zaměstnanci do pracovního poměru zabezpečující administrativní činnosti, činnosti správy majetku, účetnictví či správy informační a komunikační technologie (ICT). (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

ČSÚ nedisponuje dostatečnými personálními kapacitami pro řádnou přípravu a realizaci sčítání. Z tohoto důvodu je zapotřebí dočasné personální posílení jak odborných a spolupracujících útvarů ústředí, tak zejména regionálních pracovišť. Pro přípravu a realizaci zkušebního sčítání i pro organizační a personální zabezpečení reálného sčítání jsou zřízena dočasná pracoviště na krajích i ve vybraných okresech a v etapě zpracování výsledků navíc ještě dočasná centrální pracoviště pro pořízení vstupů, kontroly a pro zpracování výsledků. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.3 Legislativní příprava

Jednání Řešitelského týmu – legislativní příprava se konala každý týden. V lednu a v únoru 2019 byl návrh zákona o SLDB 2021 částečně upraven s ohledem na stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů a Ministerstva vnitra. Poté byl materiál předložen do meziresortního připomínkového řízení (MPŘ), které proběhlo od 5. března do 2. dubna 2019. Cíle pro další období byly - úspěšně a v co nejkratším termínu vypořádat připomínky z MPŘ, upravit návrh zákona o SLDB 2021 a související materiály podle výsledku vypořádání a předložit kompletní materiál vládě do 30. června 2019. (Sčítání lidu, domů a bytů 2021, 2019)

3.3.1 Návrh věcného záměru zákona

- schválen usnesením vlády ČR ze dne 19. června 2018 č. 391,
- jednorázový zákon, vztahující se pouze k SLDB 2021,
- přesah k budoucím cenzům → cenzový informační systém,
- definuje obsah sčítání a způsob jeho provedení,
- vymezuje spolupracující subjekty a jejich povinnosti při sčítání,
- obsahuje rámcovou strukturu výdajů na SLDB pro období 2018–2023. (Zelený, 2019)

3.3.2 Příprava návrhu zákona

Stav prací 2018

- zpracován návrh zákona a důvodové zprávy,
- proběhlo Interní připomínkové řízení,
- probíhá finalizace textu.

Další kroky 2019

- interní schvalovací proces (projektový tým, řídicí výbor) - do konce ledna 2019,
- vložení do meziresortního připomínkového řízení - 1. 2. 2019,
- Vypořádání připomínek – květen 2019,
- předložení vládě – červen 2019. (Sčítání lidu, domů a bytů 2021, 2019)

3.4 Územní příprava

Územní příprava je ve srovnání s ostatními fázemi sčítání relativně dlouhodobá činnost, která časově předchází sběru dat u domácností. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.1 Definice, předmět a cíle územní přípravy

V rámci územní přípravy se zajišťuje kompletace a aktualizace informací o území, v němž se census koná, a o objektech, které jsou předmětem sčítání. Základním úkolem územní přípravy je získat kvalitní soubor údajů o budovách, adresách a bytech, který bude sloužit jako výchozí datový zdroj pro sčítací komisaře při terénních pracích a jako referenční databáze pro ověřování existence adres a zveřejňování seznamů bytů v rámci online sčítání. Cílem je pokles počtu obcí zapojených do územní přípravy i rozsahu jejich úkolů a povinností ve srovnání s předchozím sčítáním. Kontaktovány s žádostí o spolupráci budou pouze ty obce, v jejichž evidencích, identifikacích či lokalizacích budov a adres budou shledány nějaké nedostatky či nekonzistence, které vyžadují jejich ověření či došetření. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.2 Věcný obsah územní přípravy

Územní příprava zahrnuje zejména:

- došetření chybějících a ověření, případně opravu, nekonzistentních referenčních údajů v registru územních identifikací, adres a nemovitostí (RÚIAN) za budovy a adresy;
- došetření chybějících a ověření, případně opravu, nekonzistentních technickoekonomických atributů budov (TEA);
- vymezení všech typů sčítacích obvodů (SOB);
- harmonizaci základních sídelních jednotek (ZSJ);
- přípravu územních podkladů pro práci sčítacích komisařů v terénu;
- vytipování problémových lokalit pro zajištění doprovodu sčítacích komisařů při terénních pracích.

Hlavními zdroji dat využívanými při územní přípravě budou:

- registr sčítacích obvodů a budov (v gesci ČSÚ);

- registr územní identifikace, adres a nemovitostí (v gesci Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK));
- informační systém katastru nemovitostí (v gesci ČÚZK);
- databáze dodacích míst (v gesci České Pošty);
- mapové podklady (v gesci ČÚZK).
(Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.3 Došetřování referenčních údajů budov a adres na obcích

Chybějící či nekonzistentní referenční údaje za stavební objekty a adresní místa budou došetřovány ve spolupráci s obcemi a městskými částmi vybraných statutárních měst, které mají v kompetenci přidělování čísel domovních, vedou evidenci o přidělených číslech v rámci příslušné části obce a současně jsou editory prvků „stavební objekt“ a „adresní místo“ v RÚIAN. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.4 Došetřování technickoekonomických atributů budov

V případě došetřování nereferenčních údajů stavebních objektů půjde o více komplementárních či alternativních zdrojů pro jejich doplnění či aktualizaci:

- zápis z dostupné dokumentace stavby na stavebních úřadech;
- oslovení bytových družstev a vybraných společenství vlastníků jednotek;
- vytěžování online zdrojů;
- terénní šetření. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.5 Došetřování identifikačních údajů za byty

Specifickým cílem územní přípravy je zjistit co nejvíce informací o těchto objektech, tedy počet bytů, způsob číslování a přidělená čísla jednotlivým bytům. Jde primárně o zpracování údajů za jednotky zapsané v informačním systému katastru nemovitostí (ISKN), kterým se pokryje většina bytů v osobním vlastnictví a částečně i družstevní a obecní byty, ostatní bytový fond bude došetřen ve spolupráci s bytovými družstvy, společenství vlastníků jednotek (SVJ) a obcemi na dobrovolné bázi prostřednictvím webového formuláře. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.6 Vymezování sčítacích obvodů a příprava územních podkladů

Vymezení sčítacích obvodů bude probíhat na základě stanovaných kritérií. Pro standardní sčítací obvody budou hlavními kritérii počet bytů, velikost území spolu s charakterem zástavby a soulad s pochůzkovými trasami doručovatelů České pošty (ČP). Samostatné sčítací obvody budou vymezeny na základě typu a kapacity jednotlivých hromadných ubytovacích zařízeních. Rezortní sčítací obvody budou vymezeny po dohodě s příslušnými ministerstvy. (Konceptce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.4.7 Harmonizace základních sídelních jednotek

Základní sídelní jednotka je skladebnou součástí sídelní struktury státu a je určena pro prostorovou identifikaci a prezentaci sociálně ekonomických a územně technických jevů přímo vázaných na osídlení. V rámci územní přípravy budou revidovány hranice ZSJ tak, aby reflektovaly změny v zástavby, např. aby hranice ZSJ neprocházela středem rozrůstajícího se sídliště, resp. aby neslučovala lokality s odlišnými funkcemi apod. (Konceptce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.5 Zkušební sčítání

Na podzim 2020 je plánováno zkušební sčítání, v rámci něhož proběhne na omezeném vzorku budov a území otestování jednotlivých procesů, postupů, technologií a nástrojů pro reálné sčítání. Významnou součástí zkušebního sčítání bude ověření terénní fáze sběru dat a spolupráce s Českou poštou, a to od převzetí vstupů z územní přípravy a tisku formulářů až po jejich digitalizaci. (Informační podpora sčítání, 2019)

Hlavním cílem zkušebního sčítání je především otestování všech fází sčítání, procesu sběru a zpracování dat a odhalení možných rezerv. Smyslem je ověřit veškeré aspekty přípravy, proveditelnosti, uskutečnění a zpracování výstupů. Na základě získaných zkušeností z realizace zkušebního sčítání budou dále upraveny metody a postupy pro realizaci reálného sčítání. Zapojeno celkem cca 0,5 % obyvatel, domů a bytů v téměř stovce obcí ČR. Očekávají se obecné dotazy, dotazy ke způsobu vyplnění údajů na formuláři, zda ČSÚ obdržel vyplněný formulář, dotazy k potížím s aplikací a webovým rozhraním, dotazy na možnost sečtení off-line. (Konceptce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Zkušební sčítání, s cílem informovat vybrané domácnosti o zařazení do projektu, zahájí 1. září 2020 informačními pochůzkami sčítací komisaři České pošty (SK ČP). Online

formulář zkušebního sčítání zveřejněný na webu www.scitani.cz mohou respondenti využít od pondělí 14. září do 20. září 2020. Na webu se účastníci zkušebního sčítání dozvědí i další informace k celému projektu. Respondenti, kteří upřednostní vyplnění údajů prostřednictvím listinného formuláře, využijí tuto možnost od 25. září do 7. října 2020. Následně proběhne do 22. října 2020 sběr vyplněných formulářů zkušebního sčítání. (Cieslar, 2020)

3.6 Forma sčítání

Data budou získávána z dostupných administrativních zdrojů (informačních systémů veřejné správy) a prostřednictvím sčítacích formulářů v rámci celoplošného zjišťování u domácností. Sčítací formuláře budou obsahovat otázky pouze na ty údaje, které nejsou v administrativních zdrojích k dispozici, případně jsou dostupné pouze za specifický segment populace. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.6.1 Administrativní zdroje dat

Vzhledem k rozhodnutí aplikovat kombinovanou formu sčítání budou v roce 2021 přebírána data z administrativních zdrojů (AZD), jejichž obsah byl označen jako využitelný z hlediska témat řešených v SLDB 2021. Využití většího množství AZD v SLDB 2021 je v souladu s cílem redukovat zátěž kladenou na respondenty. Dalším potenciálním přínosem je i zvýšení úplnosti a kvality vstupních dat.

Primárním administrativním zdrojem dat o osobách užitým v SLDB 2021 je základní registr obyvatel (ROB) doplněný o údaje z informačního systému evidence obyvatel (ISEO) a informačního systému cizinců (CIS). Jejich správcem je Ministerstvo vnitra. Na rozdíl od většiny dalších AZD tyto zdroje obsahují údaje o všech občanech ČR a o všech cizincích s evidovaným pobytem na našem území. V ROB jsou obsaženy aktuální referenční údaje bez historie, tj. lze z něho získat data platná v okamžiku nahlížení, ale neumožňují provést snímek dat k definovanému okamžiku v minulosti. ISEO a CIS jsou zdrojovými systémy pro ROB a obsahují i historické údaje a data změn.

Jediným dalším zdrojem, který obsahuje údaje o celé populaci ČR, je centrální registr pojištěnců (CRP) spravovaný Všeobecnou zdravotní pojišťovnou (VZP). Jedná se o evidenci všech pojištěnců zdravotního pojištění, která obsahuje zejména identifikační údaje o pojištěncích, kategorii pojištěnce, druh pojištění a období jeho platnosti.

Nejcennějšími údaji pro sčítání v CRP jsou záznamy o přerušeném zdravotním pojištění z důvodu pobytu občana v zahraničí, které umožní s relativně vysokou mírou jistoty eliminovat riziko výraznějšího nadhodnocení velikosti populace, které při využití registru obyvatel hrozí. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Dále bude využíváno zdrojů spravovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) – údaje ze školních matrik a sdružené informace matrik studentů (SIMS). Školní matriky evidují žáky a studenty všech typů škol vyjma vysokých. Školní matriky obsahují základní identifikační údaje žáků a informace o škole a studiu včetně studovaného oboru. SIMS evidují studenty vysokých škol a podobně jako školní matriky obsahují základní identifikační údaje studenta a informace o škole a studiu (např. studijní program, způsob ukončení studia a jeho datum). (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Dalšími AZD, které budou využity v SLDB 2021, jsou informační systémy spravované Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). Jedná se o informační systém pomoci v hmotné nouzi (OKnouze), v oblasti zaměstnanosti (OKpráce) a o dávkách státní sociální podpory (OKcentrum). OKnouze slouží k evidenci poživatelů a žadatelů o dávky v hmotné nouzi (např. příspěvek na živobytí) a o osobách společně posuzovaných. OKcentrum eviduje poživatele a žadatele o dávky státní sociální podpory (např. rodičovský příspěvek, porodné) a o osobách společně posuzovaných. OKpráce obsahuje informace o osobách evidovaných na úřadu práce včetně např. nejvyššího dosaženého vzdělání, zaměstnavatele pro osoby s ukončenou evidencí a činností vykonávaných před začátkem evidence.

Důležitým zdrojem dat o osobách pro SLDB 2021 je také Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení (IIS ČSSZ). IIS ČSSZ obsahuje tři subsystémy: subsystém pojistné vztahy, subsystém poživatelé důchodů a subsystém poživatelé peněžité pomoci v mateřství. Subsystém pojistné vztahy obsahuje informace, zda jsou evidované osoby zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Subsystém poživatelé důchodů evidující poživatele důchodů a obsahuje informace o typu důchodu, které evidované osoby pobírají (včetně druhého důchodu, pokud takový osoba pobírá). Subsystém poživatelé peněžité pomoci v mateřství evidující poživatele této finanční pomoci. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Posledním administrativním zdrojem dat o osobách jsou údaje spravované Generálním finančním ředitelstvím (GŘ). Jedná se o údaje z přílohy k vyúčtování daně z příjmu ze závislé činnosti, které obsahují údaje o počtech zaměstnanců v obcích, tedy jediné administrativní údaje o faktickém rozmístění podstatné části obsazených pracovních míst.

Dále se jedná o údaje z daňových přiznání k dani z příjmů fyzických osob obsahující informace např. o oboru činnosti a adresy podnikání. Třetím zdrojem GFR jsou údaje z přiznání k dani z nemovitých věcí, které obsahují základní identifikační údaje o plátcích daně a informace o nemovitostech, za které je daň placena. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.6.2 Sběr dat u domácností

Sběr dat u domácností bude probíhat prostřednictvím sčítacích formulářů. Od minulého sčítání v roce 2011 se bude odlišovat ve čtyřech základních bodech:

- Nebudou zjišťovány žádné údaje o domech, v roce 2011 respondenti vyplňovali domovní, bytové a osobní listy, ty budou plně převzaty z administrativních zdrojů.
- Žádné údaje na sčítacích formulářích nebudou předvyplněny.
- Základní jednotkou šetření při sběru dat bude domácnost, nikoliv osoba. Tomu budou uzpůsobeny i sčítací formuláře – pro domácnosti budou mít podobu společného formuláře, do něhož se budou uvádět údaje o bytě a o všech osobách v něm žijících.
- Bude časově oddělena fáze elektronického sběru dat a sčítání prostřednictvím LSF. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.6.3 Online sčítání

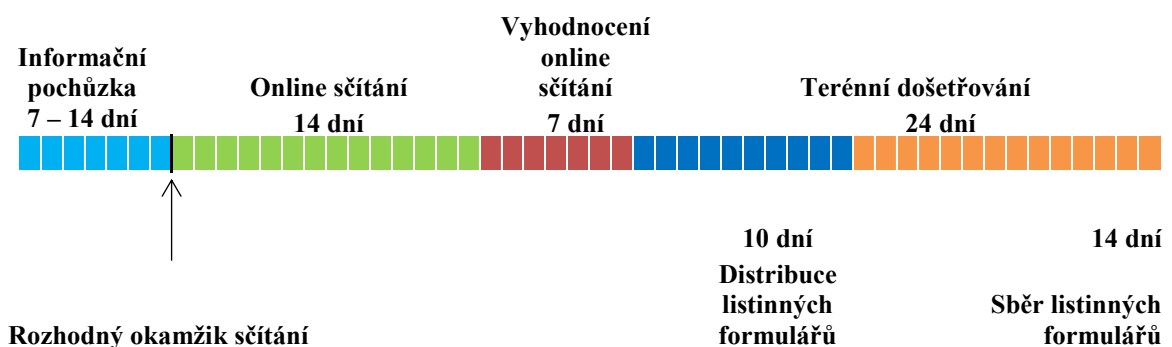
Online sčítání, jako primární a preferovaný způsob sběru dat od respondentů, bude zahájeno dnem rozhodného okamžiku a bude trvat 14 dní. Osoby podléhající sčítání při něm budou moci splnit svou zákonnou povinnost vyplněním elektronického sčítacího formuláře (ESF). Jedinými podmínkami nutnými pro přístup k elektronickému formuláři budou evidence respondenta v registru obyvatel a místo obvyklého pobytu na standardní adrese, která se bude vyskytovat v seznamu adres pro online sčítání (nebude možné se online sečíst v objektu bez adresy nebo na adrese, kterou systém online sčítání neviduje). Pro přístup k elektronickému formuláři nebudou s předstihem distribuovány žádné přístupové údaje. Respondent se pouze autentizuje prostřednictvím portálu národního bodu pro identifikaci a autentizaci (NIA), případně pro ověření existence uvede typ a číslo dokladu a datum narození, poté zadá adresu obvyklého pobytu a bude pokračovat vyplňováním formuláře. Bude moci sečíst celou domácností sám, případně sdílet formulář s ostatními členy – v takovém případě bude mít každý z respondentů

přístup pouze k těm osobním údajům na formuláři, které sám uvedl. Bude možné se online sečíst na různých typech ICT zařízení: osobní počítač, tablet nebo chytrý telefon. Online sčítání bude probíhat na zabezpečené platformě Státní pokladny Centra sdílených služeb, s p. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Platforma pro online sčítání bude zajištěna v Národním datovém centru, kde budou veškerá osobní data vyplněná respondenty uchována po celou dobu online sčítání. V jeho průběhu bude probíhat pouze předávání logistických dat o stavu sečtení jednotlivých bytů ze systému online sčítání do case management systému (CMS), jehož hlavním účelem je průběžný monitoring stavu sběru dat u domácností. Pro ověřování existence osoby bude systém online sčítání komunikovat s cenovým informačním systémem, který bude obsahovat seznam osob v registru obyvatel, včetně čísel elektronicky čitelných dokladů. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.6.4 Terénní došetření

Domácnostem, které se nesečtou online, bude poskytnuta doplňková možnost sečíst se prostřednictvím listinných sčítacích formulářů při terénním došetření. ČSÚ bude při terénním došetření zjišťovat od respondentů osobní údaje ve stejném rozsahu jako při online sčítání. Terénní došetření (distribuce a sběr formulářů) bude zahájeno se sedmidenním odstupem od ukončení online sčítání a bude trvat 24 dní. Klíčovým aspektem bude každodenní monitorování celého průběhu distribuce a sběru prostřednictvím sledování životního cyklu bytů a životního cyklu formulářů (každý formulář bude mít unikátní čárový kód, jehož načítáním budou sledovány všechny změny stavu formuláře). Monitoring bude primárně založen na vyhodnocení mikrodát (stavy jednotlivých formulářů a bytů). (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)



Obrázek 3 Orientační časové uspořádání a rozsah hlavních fází terénních prací SLDB 2021 (vlastní zpracování)

Sčítací komisaři i pracovníci kontaktních míst (KM) budou proškoleni a složí slib mlčenlivosti. Předpoklady pro výkon funkce sčítacího komisaře a jeho povinnosti budou stanoveny zákonem. Zákonem stanovenou povinností sčítacího komisaře bude mimo jiné prokázat se při styku s veřejností bez vyzvání průkazem sčítacího komisaře a na žádost povinné osoby též občanským průkazem nebo cestovním dokladem. Sčítací komisař bude působit ve sčítacím obvodu, který mu bude přidělen. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Vedle standardních sčítacích obvodů budou vymezeny i v tzv. samostatné sčítací obvody (vybraná hromadná ubytovací zařízení) a v rezortních sčítacích obvodech (vybraná zařízení, v nich budou sčítání zajišťovat příslušná ministerstva – Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo obrany). V těchto obvodech bude terénní došetření probíhat do jisté míry odlišným způsobem, který bude specifický pro jednotlivé typy zařízení, resp. bude individuálně přizpůsoben na základě konzultací s jednotlivými správci. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

Specifickým případem budou osoby žijící mimo domácnosti (klienti většiny hromadných ubytovacích zařízení, bezdomovci atd.) Tyto osoby nebudou vyplňovat standardní sčítací formuláře určené pro sčítání domácností, ale samostatné formuláře pro osoby.

Terénní došetření a související činnosti bude zajišťovat Česká pošta, s. p. coby subjekt spolupracující s ČSÚ. Součástí procesu terénního došetření bude výměna informací mezi ČP a ČSÚ o změnách stavů jednotlivých bytů a jednotlivých formulářů. V průběhu online sčítání budou změny stavů bytů předávány z CMS do systému ČP, během terénního došetření ze systému ČP do CMS. Mezi skončením online sčítání a zahájením terénního došetření bude navíc přímo ze systému online sčítání do systému ČP jednorázově předán seznam online sečtených bytů včetně jmen respondentů, kteří pro dané byty založili online formuláře. Po skončení online sčítání budou (vybraná) data z CMS předána do centrálního informačního systému. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.6.5 Sčítací formuláře

Společný sčítací formulář pro domácnost byl vyhodnocen jako optimální forma formuláře pro potřeby SLDB 2021. Využití společného formuláře bylo uvedeno jako předpoklad pro realizaci online sčítání v návrhu věcného záměru zákona (též NVZZ) o SLDB v roce 2021, který byl předložen a schválen vládou v roce 2018. Vzhledem k neexistenci evidence adres do úrovně bytů, představuje možnost zajištění spolehlivé vazby mezi sčítanými

entitami (byty, domácnosti, osoby) s minimálními požadavky na ruční práci komisaře (komisař nemusí zajistit jejich propojení při práci v terénu). Sčítací formuláře budou mít stejně jako při sčítání 2011 elektronickou a listinou podobu. Elektronický formulář se bude dynamicky přizpůsobovat typu zařízení, v němž je zobrazován, a jeho podoba se může lišit od listinného formuláře. Obsahově však budou oba formuláře totožné. (Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.7 Zpracování dat

3.7.1 Základní principy zpracování

Fáze zpracování navazuje a do určité míry se prolíná se sběrem dat. Pro SLDB 2021 by měl být při přípravě procesu zpracování kladen důraz mimo jiné na následující principy:

- Minimalizace práce s osobními údaji. Nahlížení na záznamy obsahující osobní údaje bude omezeno na kontroly výsledků jednotlivých kroků a řešení nestandardních situací.
- Jednoduchost a flexibilita. Je potřeba mít možnost flexibilně reagovat na komplikace, které vyvstanou při zpracování a možnost definovat jednotlivé kroky všeobecně rozšířenými způsoby, bez nutnosti delšího zaškolování zaměstnanců.
- Veškeré operace, které se v rámci zpracování s daty provedou, musí být bezprostředně zdokumentovány.
- Veškeré kroky zpracování musí být zdokumentovány tak, aby při jejich zopakování bylo vždy dosaženo stejného výsledku.

(Koncepte sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.7.2 Rámcový postup zpracování

Celý postup zpracování lze rozdělit do několika ucelených oblastí:

- konsolidace administrativních dat,
- digitalizace listinných sčítacích formulářů,
- prvotní zpracování dat z LSF a ESF,
- prvotní zpracování dat o domech a logistických dat o bytech,

- párování, deduplikace a prioritizace,
- propojení entit,
- anonymizace,
- statistické zpracování do podoby finálních mikrodat,
- agregace,
- ochrana důvěrných dat. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.7.3 Systémy pro zpracování sčítání

Údaje ze sčítání budou zpracovávány ve dvou systémech. Úvodní kroky zpracování, při nichž se budou zpracovávat záznamy včetně přímých identifikačních údajů, proběhnou v cenzovém informačním systému. Po anonymizaci budou vstupní údaje z formulářů, vybrané vstupní údaje z administrativních zdrojů a údaje ve stavu po propojení entit převedeny do prostředí ČSÚ pro následné statistické zpracování. Z cenzového informačního systému budou poté údaje vymazány s výjimkou údajů využitelných pro příští cenzy, definovaných v návrhu zákona o sčítání. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.8 Bezpečnost a ochrana dat

Prvořadý význam pro úlohu SLDB má ochrana individuálních, důvěrných a osobních údajů v celém procesu přípravy, provedení sčítání, zpracování a diseminace jeho výsledků. Úloha SLDB bude plně respektovat bezpečnostní politiku Českého statistického úřadu. Ten v rámci své činnosti dbá zásad bezpodmínečného zajištění důvěrnosti statistických dat a kybernetické bezpečnosti informací. Pro ochranu dat existují přísná interní pravidla.

Uvedená politika je závazná pro všechny zaměstnance ČSÚ, zaměstnance smluvních stran a rovněž musí být plně respektována při přípravě a realizaci úlohy SLDB. V souladu s touto politikou a přijatým zákonem o kybernetické bezpečnosti bude nutné zajistit kybernetickou bezpečnost informačních systémů spadajících pod tento zákon a dat sčítání, která jsou v nich zpracovávána. Jde zejména o zajištění stanovených bezpečnostních opatření, identifikace, evidence a hlášení kybernetických incidentů a aplikace následných reaktivních a ochranných opatření. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.8.1 Koncepce bezpečnosti

Organizační zabezpečení bezpečnosti SLDB musí splňovat následující hlavní vytýčené etapy:

- popis veškerých procesů zkušebního a reálného sčítání,
- práce s administrativními datovými zdroji,
- realizace přípravných prací pro SLDB,
- sběr údajů a jeho formy,
- ukládání a převod do elektronické formy,
- vyhodnocení zpracování,
- generování výstupů.

Všechny uvedené etapy je třeba zohlednit při tvorbě analýzy rizik a návazného bezpečnostního projektu. Při tvorbě bezpečnostního projektu na podkladě výsledků analýzy rizik se musí vycházet jak z mezinárodně platných bezpečnostních norem, tak i z vnitřních předpisů ČSÚ. Dále je nutné definovat bezpečnostní požadavky na personální zabezpečení všech rolí, které se projektu SLDB 2021 účastní.

Požadavky na ochranu dat budou specifikovány podle kategorií těchto dat. Jedná se jak o fyzické zabezpečení dat, tak i o zabezpečení logické, ať již dálkovým nebo lokálním přístupem. Řešeným problémem není jen bezpečnost sebraných vstupních údajů, administrativních zdrojů dat, které jsou dále zpracovávány, ale i provedení ochrany celého řetězce zpracovatelských procesů včetně výstupů obsahujících důvěrné statistické údaje a jejich anonymizaci. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

3.8.2 Pravidla pro zabezpečení dat

Na základě požadavků na ochranu dat definovaných v bezpečnostním projektu sčítání budou definována pravidla pro zabezpečení dat zpracovávaných a uchovávaných v informačních systémech sčítání. Tato pravidla je možné rozdělit na pravidla obecná a na pravidla určená pro ochranu určité kategorie dat. (CSO Data Policies, 2021)

Obecná pravidla

Pro všechny ICT systémy zpracovávající statistická data - anonymní, důvěrná, osobní, musí být dodržena následující pravidla:

- přístup k systému musí být chráněn alespoň uživatelským jménem a heslem, případně více faktorovou autentizací;
- každý uživatelský účet musí být přiřazen konkrétní osobě, aby bylo možné identifikovat autora změn;
- přístupová práva musí být nastavena tak, aby změny nemohl provádět neoprávněný uživatel;
- pro přihlášení a odhlášení do/ze systému a změny dat je nutné logovat alespoň datum, čas a účet dané osoby;
- veškerá data mají definovaného garanta, který je zodpovědný za jejich správnost a aktuálnost.

Pravidla pro důvěrné statistické a osobní údaje

Pro tuto kategorii dat platí všechna obecná pravidla. Navíc je nutné dodržet:

- přístupová práva musí být nastavena tak, aby uživatel mohl pracovat pouze s daty, která potřebuje pro svou práci;
- přidělení oprávnění pro čtení a změny dat schvaluje garant dat;
- přenosy dat mezi datovým úložištěm a uživatelem a mezi jednotlivými datovými zdroji musí být zabezpečeny proti neoprávněnému odposlechu nebo zfalšování. Doporučuje se metoda šifrování komunikačního kanálu;
- zálohy dat nesmí umožnit neoprávněný přístup k datům, doporučuje se jejich šifrování. (Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021, 2019)

4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Cílem literární rešerše bylo na základě studia tuzemské a zahraniční odborné literatury popsat procesní management a řízení rizik spojených se sčítáním lidu, dále představit historii sčítání lidu, domů a bytů, procesně jej popsat a identifikovat možná rizika.

Realizace sčítání lidu, domů a bytů je svým rozsahem, finančním dopadem i nároky na lidské kapacity mimořádným projektem, který je řešen v poměrně dlouhém časovém úseku. Začíná metodickou přípravou procesu sčítání zhruba šest let před rozhodným okamžikem a vrcholí při samotném sběru údajů od respondentů, pokračuje pak ještě další 2–3 roky zpracováním výstupů a jejich diseminací. Jelikož se jedná o aktuální téma, je v teoretické části věnováno více prostoru procesnímu popisu sčítání lidu, domů a bytů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2021

5.1 Základní parametry sčítání 2021

Základní parametry sčítání jsou určeny evropskou právní úpravou a schváleným věcným záměrem zákona o SLDB.

5.1.1 Sčítané populace, domy a byty

Nařízením evropského parlamentu a rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů v souladu s článkem 2 byl v SLDB 2021 aplikován koncept obvyklého pobytu.

„Místem obvyklého pobytu se rozumí místo, kde osoba obvykle tráví období každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost pro účely rekreace, dovolené, návštěv u přátel a příbuzných, služebních cest, léčení nebo náboženských poutí.

Za osoby s místem obvyklého pobytu v dotčené zeměpisné oblasti se považují pouze osoby, které:

- i) bydlely v místě svého obvyklého pobytu nepřetržitě alespoň dvanáct měsíců před referenčním datem nebo*
- ii) se přistěhovaly do místa svého obvyklého pobytu během období dvanácti měsíců před referenčním datem s úmyslem zůstat tam alespoň jeden rok.*

Pokud okolnosti popsané v bodech i) nebo ii) nelze prokázat, rozumí se místem obvyklého pobytu“ místo zákonného nebo ohlášeného pobytu;“ (Úřední věstník Evropské unie, 2008)

Zjišťováno bylo i obyvatelstvo podle evidovaného trvalého či přechodného pobytu. Do trvale bydlícího obyvatelstva ČR nebyly započteny osoby, které sice měly k rozhodnému okamžiku evidován pobyt na území ČR, ale prokazatelně se na území dlouhodobě nevyskytovaly. Dále se v rámci SLDB 2021 sečetl každý byt a každý dům nacházející se k rozhodnému okamžiku na území ČR.

Definice domu a bytu jsou uvedeny v zákoně č. 332/2020 Sb. o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021. Podle § 3 návrhu se rozumí:

- „a) domem budova, která obsahuje prostory určené k bydlení nebo ubytování,*

b) bytem soubor místností, popřípadě jedna obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny.“ (Zákon č. 332/2020 Sb. a)

5.1.2 Rozsah sčítání

Rozsahem sčítání bylo míněno vymezení osob, domů, bytů podléhajících sčítání. V případě osob muselo být toto vymezení širší než vymezení sčítané populace, protože teprve při zpracování je možné na základě kombinace získaných informací určit, zda daná osoba patří mezi obvykle bydlící nebo mezi trvale bydlící obyvatele ČR.

Aktuální znění návrhu zákona o SLDB 2021 (§ 5) vymezuje rozsah sčítání následovně:

„(1) Sčítání podléhá s výjimkou osob podle odstavce 2

a) každá fyzická osoba, která má v rozhodný okamžik na území České republiky trvalý pobyt nebo přechodný pobyt nad 90 dnů,

b) každá fyzická osoba, které byl na území České republiky udělen azyl, doplňková ochrana nebo dočasná ochrana,

c) každá fyzická osoba, která je na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna,

d) každý dům, i neobydlený, a

e) každý byt, i neobydlený.

(2) Sčítání nepodléhají

a) cizinci požívající diplomatické výsady a imunity, jakož i byty ve vlastnictví jiných států, které se nacházejí na území České republiky a slouží k diplomatickým účelům a

b) cizinci, kteří jsou v rozhodný okamžik na území České republiky přítomni za účelem krátkodobého pobytu do 90 dnů.“ (Zákon č. 332/2020 Sb. b)

5.1.3 Rozhodný okamžik sčítání

Rozhodný okamžik sčítání byl v § 4 návrhu zákona stanoven na půlnoc z pátku 26. března na sobotu 27. března 2021.

5.1.4 Obsah sčítání 2021

Obsah sčítání je vymezen v zákoně výčtem tematických okruhů, kterými se sčítání zabývá. Vychází z požadavků evropských nařízení a z požadavků vyplývajících z národních právních předpisů. S respektem zásahu do soukromí obyvatel nebyla zařazena témata, u nichž se v průběhu přípravy neprokázala jejich nezbytnost. Na rozdíl od předchozích cenzů tak sčítání nezahrnovalo např. náboženskou víru nebo obor vzdělání, respektive vyplnění těchto otázek bylo dobrovolné.

Obsah sčítání je vymezen výčtem tematických okruhů obsaženém v definici účelu sčítání v § 2 zákona:

„a) za fyzické osoby

- 1. demografické charakteristiky reprezentované věkem, pohlavím, rodinným stavem a počtem živě narozených dětí,*
- 2. charakteristiky geografického rozmístění reprezentované druhem a místem evidovaného pobytu a místem obvyklého pobytu,*
- 3. charakteristiky krátkodobé a dlouhodobé migrační mobility reprezentované státním občanstvím, předchozími druhy a místy evidovaného pobytu, předchozími místy obvyklého pobytu a datem přistěhování do České republiky,*
- 4. kulturní charakteristiky reprezentované národností, mateřským jazykem a náboženskou vírou,*
- 5. úroveň vzdělání,*
- 6. ekonomické charakteristiky reprezentované ekonomickou aktivitou, zaměstnáním, postavením v zaměstnání a odvětvím ekonomické činnosti,*
- 7. charakteristiky dojížděky do zaměstnání a škol reprezentované místem pracoviště nebo školy, frekvencí a způsobem dojížděky,*

b) za domácnosti

- 1. velikost a*
- 2. typ a složení,*

c) za byty a domy

- 1. obydlí,*

2. *geografické rozmístění,*
3. *druh a stáří,*
4. *vlastnická struktura a právní důvod užívání,*
5. *technickoekonomické atributy a*
6. *kvalitativní charakteristiky bydlení.*“ (Zákon č. 332/2020 Sb. c)

5.2 Personální a technické zajištění

Personální zabezpečení SLDB 2021 vychází ze schválené varianty zajištění terénních prací a činností s tím spojených (mj. i zajištění provozu sběrných a kontaktních míst) externím subjektem Českou poštou s. p. a dodavatelského zajištění některých dalších dílčích činností. Materiálně technické zabezpečení pracovišť a zaměstnanců SLDB se odvíjí od typu pracoviště a od požadavku na mobilitu zaměstnanců na jednotlivých pozicích.

5.2.1 Personální zajištění

V rámci organizační struktury ČSÚ bylo zřízeno 14 krajských oddělení SLDB v podřízenosti každé krajské správy. Dále bylo zřízeno 1 oddělení klientské podpory ICT - SLDB v podřízenosti odboru správy ICT, ve kterém bylo zařazeno 14 správců pro administraci systému výpočetní techniky (osobní počítače, notebooky, tiskárny) ve vymezeném krajském regionu.

5.2.2 Technické zajištění

Pracoviště byla vybavena standardním kancelářským nábytkem, a to buď zapůjčeným poskytovatelem užívaných prostor, nebo nově pořízeným. Zaměstnanci SLDB byli vybaveni mobilními telefony. Druh výpočetní techniky se odvíjel od požadované mobility zaměstnanců - stolní personální počítač nebo notebook vybaven datovou SIM kartou. Další příslušenství výpočetní techniky bylo odvislé od typu regionálního pracoviště.

5.3 Legislativa

Mezi významné mezníky příprav SLDB 2021 patřilo ukončení schvalovacího procesu zákona o SLDB 2021, který 22. července 2020 schválil Senát a následně podepsal

prezident republiky. Po zveřejnění ve Sbírce nabytí Zákon 21. srpna 2020 účinnosti jako zákon č. 332/2020 Sb., o SLDB 2021.

5.4 Realizace územní přípravy

Územní příprava představuje soubor činností, kterými se před vlastním provedením sčítání zajišťuje kompletace a aktualizace informací o území, v němž se census koná, stejně jako o objektech, které jsou předmětem sčítání. Základním administrativním zdrojem dat o území a objektech sčítání je registr územních identifikací, adres a nemovitostí, který poskytuje v denním režimu aktuální stavy referenčních popisných a grafických údajů za budovy a adresy. Stěžejním datovým zdrojem pro podporu územní přípravy je současně registr sčítacích obvodů a budov (dále také RSO), vedený a spravovaný ČSÚ, který má vytvořeno přímé napojení na RÚIAN, a navíc eviduje a spravuje některé další potřebné údaje o území (např. statistické obvody) i o vybavenosti budov z dalších zdrojů.

5.4.1 Došetřování referenčních údajů budov a adres

Prosba o spolupráci při poskytnutí dat za bytové domy a byty v jejich vlastnictví prostřednictvím speciální webové aplikace pro vlastníky proběhla hromadně oslovením vybraných vlastníků bytových domů z řad bytových družstev, obcí, městských částí/obvodů a ostatních právnických osob, kterým byl zaslán do datových schránek dopis.

Z tohoto hromadného obesílání byli vyjmuti tzv. velcí vlastníci s větším počtem vlastněných bytových domů, u nichž bylo rozhodnuto o jejich individuálním oslovení pracovníky krajských oddělení SLDB a dohodnutí předání souborů za všechny bytové domy v jejich vlastnictví ve strukturované podobě.

Definování velkého vlastníka se liší v závislosti na typu vlastníka. Zatímco pro bytová družstva, obce a městské části Hl. m. Prahy či městské obvody Ostravy se za velké vlastníky označují všichni vlastníci s více než 20 bytovými domy s nezapsanými (zčásti či zcela) jednotkami v ISKN, u skupiny ostatních právnických osob se do této skupiny zahrnují všichni vlastníci s 10 a více bytovými domy s nezapsanými (zčásti či zcela) jednotkami v ISKN.

Cílové skupiny pro oslovení:

- Města, obce, městské části Hl. m. Prahy a městský obvod Ostravy s více než 20 bytovými domy bez kompletně zapsaných jednotek v ISKN;
- Bytová družstva s více než 20 bytovými domy bez kompletně zapsaných jednotek v ISKN;
- Ostatní právnické osoby s 10 a více bytovými domy bez kompletně zapsaných jednotek v ISKN.

Úkolem krajských pracovníků SLDB bylo:

- zjistit kontaktní údaje vlastníka (telefon, e-mail, adresa sídla či pobočky),
- oslovit vlastníka a požádat ho o poskytnutí potřebných údajů za bytové domy a byty v jeho vlastnictví,
- zaslat vlastníkovi adresní seznam bytových domů a potřebné metodické podklady,
- převzít od vlastníka datové soubory za bytové domy,
- provést kontrolu obdržených souborů od vlastníků a zajistit jejich další zpracování.

Při úvodním kontaktování velkých vlastníků bylo z praktických, časových i hygienických důvodů doporučilo přednostně využít telefon. V případě nenalezení či nedostupnosti telefonního kontaktu bylo nutné jako alternativní prostředky komunikace využít e-mail či dopis.

Získání těchto informací bylo základním předpokladem, aby sběr údajů od obyvatel v jimi vlastněných bytových domech proběhl hladce a výsledky Sčítání 2021 byly úplné a kvalitní, proto bylo potřeba získat přesnou evidenci a dostatečnou identifikaci bytů v bytových domech pro bezproblémové sečtení domácností v rámci on-line sčítání a pro usnadnění orientace sčítacího komisaře při následné distribuci listinných formulářů.

Poskytované údaje se vyžadovaly pouze za vybrané technickoekonomické atributy domu a 3 údaje k identifikaci jednotlivých bytů (označení vchodu, patro, oficiální číslo bytu), nepožadovaly se žádné údaje o obyvatelích/nájemnících bytů. U technickoekonomických údajů za bytové domy byly nejdůležitější atributy „Způsob číslování bytů na podlažích“ a „Označení bytů čísly v domě“, neboť tyto údaje nejsou nikde jinde dostupné.

Seznamy bytů byly potřeba vždy kompletní, tzn. se všemi byty v domě (obydlenými i neobydlenými). Pokud se v domě nachází i obydlené nebytové prostory (např. ateliéry,

sklepy), bylo potřeba je do seznamu bytů rovněž doplnit. Pokud vlastník v domě vlastní jen část bytů, vyplnil údaje za všechny tyto byty v domě. Seznamy bytů musí být poskytovány na úrovni jednotlivých vchodů, tzn. má-li budova více vchodů se stejným číslem popisným, je třeba poskytnout seznam bytů za každý tento vchod a každý vchod jednoznačně identifikovat (např. číslem orientačním či místním označením vchodu). Pro metodické upřesnění obsahu jednotlivých atributů bylo možno vlastníkům zaslat relevantní výtah z uživatelské příručky k webové aplikaci pro vlastníky budov.

Preferovanou variantou předání doplněných souborů od vlastníků je jejich zaslání e-mailem. Fyzické předávání souborů na přenosných médiích nebylo z důvodu přijatých protiepidemických opatření (minimalizace fyzických kontaktů) a bezpečnostních rizik spojených s použitím přenosných médií žádoucí, a proto mělo být využíváno jen ve výjimečných případech.

Úkolem krajských pracovníků SLDB bylo nejprve provést kontrolu úplnosti a věcné (logické) správnosti obsahu těchto souborů a zpracování obdržených dat od vlastníků bytových domů. Důležitá byla zejména jednoznačná identifikace vchodu (číslem popisným/orientačním či místním označením), správný formát patra bytu (čísla pater nikoliv čísla podlaží) a správný zápis čísel bytů (na každém řádku právě jeden byt). V případě zjištění nějakých nesrovnalostí v obdržených souborech (chybějící či podezřelé údaje) se znovu kontaktoval vlastník s prosbou o jejich vysvětlení a případnou nápravu.

5.4.2 Ověřování technickoekonomických atributů budov

Ověřovány byly primárně budovy z kategorie bytových domů (4 a více bytů), které mají v RSO chybějící nebo nekonzistentní údaje o počtu bytů nebo počtu nadzemních podlaží a zároveň nejsou předmětem ověřování u vlastníků bytových domů (bytová družstva, obce, soukromé subjekty) či počet bytů nelze konfrontovat s evidencí jednotek v ISKN (bytové domy s nezapsanými jednotkami).

Ověřovány a došetřovány byly následující údaje: počet bytů a počet nadzemních podlaží. U budov, které nemají v ISKN vymezen počet jednotek (budovy, u nichž počet bytů neodpovídá evidovanému způsobu využití budovy, respektive počtu nadzemních podlaží a je třeba zjistit, který z obou porovnávaných údajů je chybný a došetřit správný), nelze údaj ověřit v administrativních zdrojích, bylo nutné provést místní šetření, ostatní budovy se ověřovaly online.

Realizaci tohoto šetření prováděli všichni pracovníci na krajských odděleních SLDB. Vedoucí oddělení a metodici územní přípravy přidělili a řešili úkoly v rámci svého přiděleného sektoru, monitorovali a vyhodnotili postup plnění úkolů v rámci celého kraje. Metodici terénních prací a koordinátoři území přidělili a řešili úkoly v rámci svého přiděleného sektoru, monitorovali a vyhodnocovali postup plnění úkolů za přidělený sektor.

Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci bylo potřeba dodržovat základní hygienická opatření proti nákaze COVID-19 (ruce, roušky, rozestupy) a respektovat aktuálně platná mimořádná preventivní opatření. Snažit se minimalizovat osobní kontakt s obyvateli domu.

5.4.3 Ověřování identifikačních údajů za byty

Úkolem krajských pracovníků SLDB bylo ověřit úplnost a logickou správnost doplněných údajů za bytové domy, pro které vlastník v aplikaci vyplnil seznam bytů ručně a nepřiložil žádný soubor či dokument a současně doplnit údaje za bytové domy, pro které vlastník do aplikace přiložil soubor či dokument s evidencí bytů.

Kontrola byla zaměřena zejména na úplnost a správnost zápisu evidence bytů v domě. Prověřovala se logická správnost doplněného počtu nadzemních podlaží a uvedeného číslování pater v seznamu bytů, podle fotografií z mapových prohlížečů, online.

V evidenci bytů v domě se kontrolovala správnost zápisu informací o vchodě, patře bytu a také o čísle bytu. V případě více doplněných vchodů bylo potřeba ověřit, zda se skutečně jedná o případ bytového domu s jedním číslem popisným a unikátním identifikátorem budovy s číslem v České republice (IDOB), který má více vchodů k bytům bez samostatné adresy, nebo jde o vchody, které mají samostatné číslo popisné a IDOB. Územně byla kontrola a zpracování dat za bytové domy od vlastníků členěna podle jednotlivých územních sektorů SLDB. Pracovník SLDB tedy kontroloval a zpracovával bytové domy jen ze svého přiděleného územního sektoru.

5.4.4 Vymezování sčítacích obvodů a příprava územních podkladů

Součástí územní přípravy bylo vymezení všech typů sčítacích obvodů. Největší množinu představovaly standardní sčítací obvody, které měly charakter území vymezeného hranicemi a pokrývaly celé území ČR s výjimkou vojenských újezdů. Sčítání ve standardních sčítacích obvodech prováděli sčítací komisaři České pošty. Ve vybraných

ubytovacích, zdravotnických či sociálních zařízeních s větší lůžkovou kapacitou se vytvořily tzv. samostatné sčítací obvody, v nichž sčítání zajistili sčítací komisaři z řad zaměstnanců těchto resortů na základě specifického režimu.

Vymezení všech sčítacích obvodů provedl ČSÚ nad daty RSO, vycházejícími z referenčních údajů RÚIAN a aktualizovanými při územní přípravě. Výstupy z vymezení sčítacích obvodů referenční údaje byly za budovy a adresy s jejich přiřazením do jednotlivých sčítacích obvodů a prostorová vrstva hranic sčítacích obvodů. Oba tyto výstupy byly stěžejními podklady vstupujícími do CMS SLDB a aplikace pro sčítací komisaře.

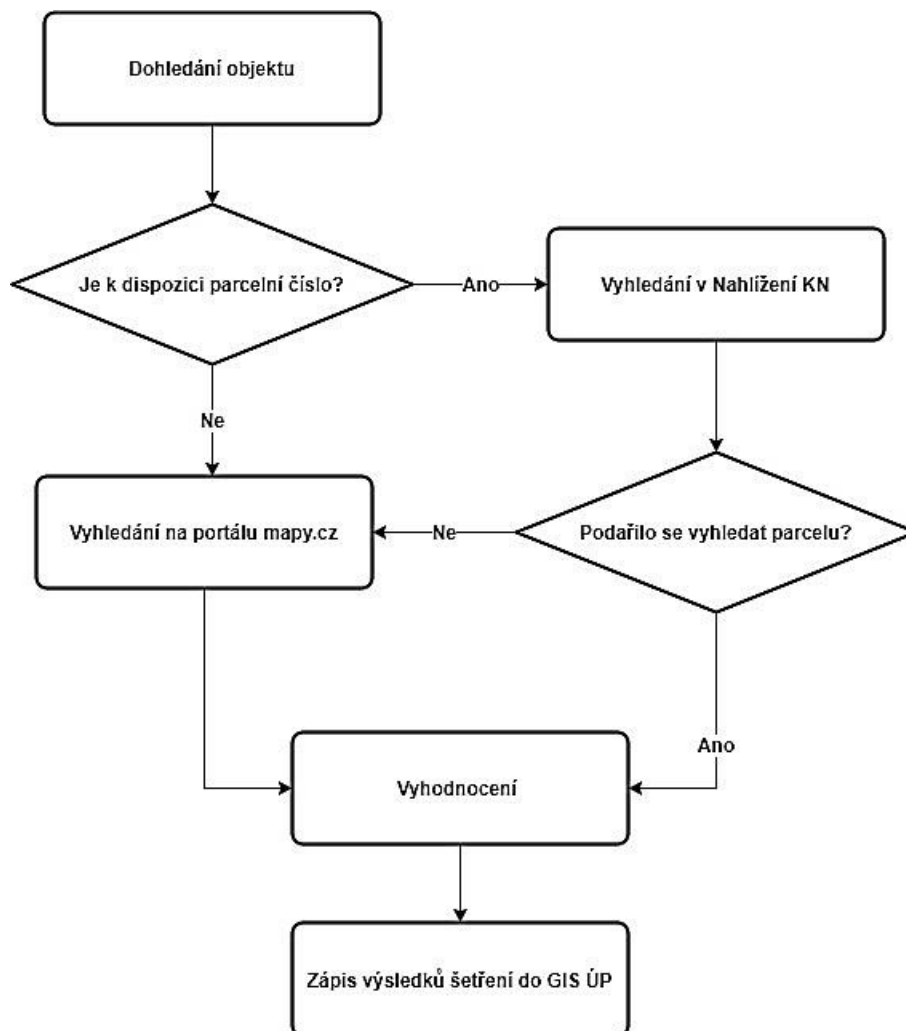
Při vymezení standardních sčítacích obvodů musely být navíc splněny některé jasně definované podmínky a zásady. Především snaha o přizpůsobení standardních sčítacích obvodů doručovacím okrskům České pošty v databázi dodacích míst České pošty, s. p., aby bylo možné využít znalosti území ze strany poštovních doručovatelů, tzn. potenciálních sčítacích komisařů. Stanoveny byly i kvantitativní limity pro populační velikost sčítacího obvodu, které zohlednily jeho rozlohu, charakter osídlení a zástavby a z toho plynoucí odhadovanou časovou náročnost terénních prací. Sčítací obvody se vyznačily tak, aby jednomu komisaři byl přidělen právě jeden sčítací obvod a neměnilo se v průběhu celé realizace terénních prací, aby v případě nutnosti bylo možné operativně nasadit dalšího sčítacího komisaře.

5.4.5 Ověření objektů bez evidovaných souřadnic

V souvislosti s přípravou Sčítání 2021 bylo nutné zajistit, aby všechny objekty (budovy/vchody) měly k dispozici svůj geografický obraz (souřadnice definičního bodu). Byla vybrána množina objektů bez souřadnic, které bylo potřeba vzhledem k jejich povaze (potenciální místo pobytu respondenta či adresa zaměstnání) prověřit z pohledu jejich existence a došetřit lokalizační a vybrané atributové údaje. Cílem bylo ověřit existenci objektu, pořídit definiční bod, došetřit či ověřit vybrané TEA.

Ověřovány byly výhradně objekty bez lokalizace, které mají přiděleno číslo popisné nebo evidovány nějaké byty a dále nebytové objekty s číslem evidenčním, které by svým charakterem dle klasifikace stavebních děl nebo mohly představovat sídlo potenciálního zaměstnavatele nebo objekt k ubytování či bydlení (firmy, objekty individuální rekreace (dále také „OIR“), vinné sklepy apod.). Celkem bylo pro ověřování vybráno 1 012 objektů.

Ověření existence objektu probíhalo primárně online s využitím mapových podkladů (ortofot) a panoramatických snímků. V případě neúspěšnosti on-line šetření bylo potřeba v dalším kroku provést ověření existence objektu na příslušné obci (telefonicky, e-mailem). Poslední možností pro dohledání objektu bylo provedení místního šetření.



Obrázek 4 Procesní model (vlastní zpracování)

5.4.6 Sběr údajů o sčítacích komisařích v samostatných sčítacích obvodech

Ve spolupráci s krajskými odděleními SLDB byl proveden výběr hromadných ubytovacích zařízení (dále také „HUZ“) sloužících k dlouhodobému ubytování, bydlení nebo poskytujících dlouhodobou lůžkovou péči, ve kterých se při reálném sčítání vymeziply tzv. samostatné sčítací obvody (dále také „SSO“). Tyto sčítací obvody byly kvůli jejich specifickému charakteru a skladbě sčítaných osob vyjmuty ze standardních sčítacích obvodů ČP a za provedení sčítání v nich zodpovídal ČSÚ. Pro potřeby zajištění Sčítání

2021 v SSO bylo potřeba oslovit vybrané HUZ a zajistit výběr sčítacích komisařů (dále také „SK“) v těchto sčítacích obvodech. Funkci sčítacích komisařů v SSO plnili v ideálním případě zaměstnanci hromadných ubytovacích zařízení, které tvoří SSO. Pouze v případě, že se nepodařilo získat SK z řad zaměstnanců HUZ, byly do funkce SK vybrány jiné osoby (přednostně pracovníci ČSÚ). Se všemi sčítacími komisaři byla uzavřena dohoda o provedení práce.

Cílem bylo oslovit kontaktní osoby z HUZ vybraných jako SSO a vybrat v nich sčítací komisaře, získat od sčítacích komisařů údaje pro potřeby uzavření dohody o provedení práce (DPP) a pro potřeby vytvoření průkazu SK. Osloveno bylo 1 988 hromadných ubytovacích zařízení tvořených 3 668 budovami a nabídnuto pracovníkům HUZ možnou spoluprací na pozici SK pro zajištění Sčítání v daném HUZ.

Při určování potřebného počtu SK na 1 HUZ jsme vycházeli z předpokládané obsazenosti HUZ v době Sčítání dle jejich provozovatelů a odvětví daného HUZ, od něhož se odvíjel i předpokládaný podíl ubytovaných osob k sečtení. Uvažované počty SK ČSÚ vycházely z následujících relací:

- Sociální zařízení - 1 SK na max. 350 osob.
- Zdravotnické zařízení - 1 SK na max. 400 osob.
- Školské zařízení - 1 SK na max. 1 000 osob.
- Ubytovny a zařízení cestovního ruchu - 1 SK na max. 700 osob.

Mělo-li dané HUZ uváděnou obsazenost vyšší, než je mezní hodnota pro 1 SK v daném odvětví, tak se počítalo s více SK na toto HUZ. Z tohoto důvodu vycházel potřebný počet SK ČSÚ o něco vyšší, než činil celkový počet HUZ.

Odměna pro SK byla dvousložková – fixní část byla určena na školení, studium metodiky, administrativní záležitosti, vyzvednutí a odevzdání LSF a variabilní část za počet vyplněných a odevzdaných LSF (normovaný čas na vyplnění 1 LSF byl 15 min).

Náklady na cestovné byly také hrazené, ale pouze v případě, že SK musel cestovat mimo obec pracoviště (pracovištěm pro účely cestovních náhrad byla adresa HUZ příslušného SSO).

Hlavními činnostmi SK během sčítání:

- účast na školení a samostudium školicích materiálů;

- převzetí průkazu SK, LSF a servisní dokumentace na pracovišti ČSÚ;
- informovat klienty a správce v SSO o sčítání obecně a o termínech distribuce a sběru LSF;
- provést distribuci a sběr LSF a případných dalších materiálů (cizojazyčné vysvětlivky, obálka do poštovní přihrádky (P. O. Boxu), potvrzení o převzetí LSF) v SSO;
- poskytnout respondentům v SSO metodickou pomoc při vyplnění formuláře, případně vyplnit LSF s respondentem, pokud toho není sám schopen;
- provést základní kontrolu vyplněnosti LSF při jejich sběru;
- odevzdat sebrané vyplněné LSF neprodleně na sběrném místě České pošty;
- po skončení terénních prací v SSO odevzdat zbylé nevyplněné LSF, servisní dokumentaci a průkaz SK na kontaktním místě ČSÚ.

5.4.7 Zajištění asistence sčítacím komisařům České pošty pro provedení sčítání ve specifických objektech

Sčítání probíhalo i v objektech či lokalitách, v nichž lze vzhledem ke specifické socio-ekonomické, národnostní či etnické skladbě jejich obyvatel očekávat negativní až odmítavý postoj jejich obyvatel ke sčítání a s tím související potenciální riziko nesečtení těchto osob a možné bezpečnostní riziko pro sčítací komisaře ČP. Úkolem územní přípravy bylo proto provést ve spolupráci s Českou poštou, obcemi a dalšími relevantními subjekty identifikaci takových objektů a pokusit se v nich zajistit pro sčítací komisaře odpovídající formu asistence, resp. doprovodu během terénních prací sčítání. Zajištění doprovodu SK ČP mohlo být vyžadováno buď ve všech fázích terénních prací, tzn. včetně informační pochůzky, nebo až ve fázi distribuce a sběru LSF. Přesné určení rozsahu asistence vycházelo z požadavku konkrétního sčítacího komisaře ČP.

Úkolem krajských oddělení sčítání bylo oslovit obce s identifikovaným problémovým objektem z pohledu provedení sčítání, předat jim vstupní datové podklady (v závislosti na počtu objektů/adres) a požádat je o ověření a případnou aktualizaci množiny těchto specifických objektů a o určení vhodné formy asistence v nich spolu s poskytnutím základních kontaktních a evidenčních údajů na subjekty či organizace, které asistenci SK ČP zajišťovaly.

Snahou ČSÚ bylo ve spolupráci s dotčenými obcemi zajistit jako doprovod sčítacímu komisaři ve specifických, problematických objektech či lokalitách přednostně obecní terénní sociální pracovníky, domovníky – preventisty či asistenty prevence kriminality, kteří mají k dané lokalitě blízký vztah a jsou v ní přirozeně respektovanou autoritou. V lokalitách či objektech s vyšší koncentrací národností či etnické menšiny bylo první volbou zajištění cizojazyčného asistenta či asistenta dané etnické menšiny (tzv. romský asistent). Výběr romských asistentů pro objekty s etnickou menšinou paralelně probíhal ve spolupráci s Úřadem vlády ČR – Radou vlády pro záležitosti romské menšiny. V identifikovaných problémových ubytovnách se nabízí zajistit jako doprovod sčítacímu komisaři přímo zaměstnance tohoto zařízení, případně cizojazyčného asistenta (tlumočníka, zástupce výboru národnostní menšiny). Pro sčítání osob bez domova koncentrovaných v objektech, které nebyly vybrány jako SSO ČSÚ, bylo vhodné poskytnout terénní sociální pracovníky obce či neziskových organizací, kteří jsou s touto sociální skupinou v každodenním kontaktu. Doprovod obecní nebo městské policie bylo tedy jen jednou z alternativ v případě nemožnosti využití tzv. „měkkých“ forem asistence, pokud není ze strany ČP k danému objektu výslovně požadován.

Cílem bylo:

- oslovit obce, městské části, městské obvody s identifikovanými problémovými objekty či adresami v sociálně vyloučených lokalitách s prosbou o spolupráci;
- provést ověření a aktualizaci množiny specifických objektů vyžadujících asistenci pro SK ČP;
- zajistit vhodný typ asistence pro specifické objekty vyžadující asistenci pro SK ČP;
- získat identifikaci a kontaktní údaje na organizace poskytující asistenci SK ČP.

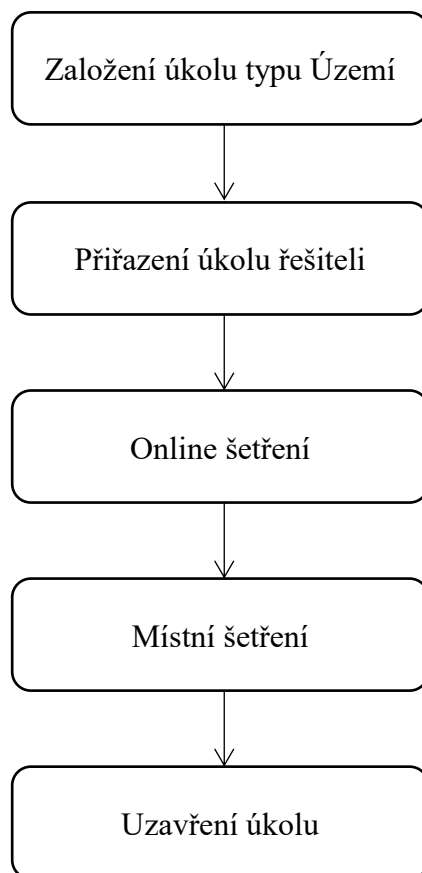
5.5 Zkušební sčítání

Důležitým úkolem v rámci přípravy zkušebního sčítání bylo vybrat území, v němž se bude konat a jaká pracoviště na straně ČSÚ i ČP do něj budou zapojena. Záměrem ČSÚ bylo provést zkušební sčítání ve všech krajích a ve všech územních sektorech, bylo stanoveno, že do zkušebního sčítání bude zařazeno maximálně 25 tisíc bytů, což odpovídá zhruba 0,5 % jejich celkového počtu.

Zkušební sčítání stejně jako reálné sčítání probíhalo v předem vymezených sčítacích obvodech. V každém kraji byl vybrán pouze jeden kompletní sčítací obvod splňující velikostní parametry pro daný sídelní typ SOB, aby bylo možné otestovat, zda je velikost sčítacích obvodů optimální, tj. zda v nich zvládne sčítací komisař v určených lhůtách provést všechny plánované činnosti.

Vybrané SOB byly přiřazeny ke konkrétnímu sběrnému místu ČP (SM) dle logistické struktury ČP a bylo pro ně otevřeno i kontaktní místo ČP, tak aby bylo možné otestovat i logistické a provozní procesy na straně ČP. V první etapě byla vybrána SM a KM pro zkušební sčítání, v jejichž spádovém území byly a ve druhé etapě byly vybrány a vymezeny konkrétní SOB. Předsazení výběru SM a KM je z důvodu požadavku ČP na provedení kontrol na vybraných provozovnách ČP z hlediska splnění definovaných požadavků na jejich bezpečnost a vybavení.

Pracovní postup sestává z následujících činností (viz obrázek):



Obrázek 5 Územní příprava pro zkušební sčítání (vlastní zpracování)

5.5.1 Kontaktní a sběrná místa

Nejdříve bylo v daném územním sektoru vybráno jedno SM a k němu bylo následně ve druhém kroku vybráno i jedno spádové KM, které k němu přísluší. Proporčně byly v kraji zastoupeny všechny 4 sídelní typy SOB a současně vybrány různé typy zástavby a lokalit (centra měst, sídliště, vilové čtvrti, předměstské lokality, periferní lokality, rekreační oblasti, území v okolí obchodní a administrativní zóny apod.).

Sběrné místo = dodávací provozovna ČP (depo, dodejna)

- místo, které zajišťuje servis pro sčítací komisaře,
- místo, které má zabezpečenou místnost,
- sběrné místo má ve správě 1 nebo více kontaktních míst,
- sběrné místo má spádové území skladebné ze sčítacích obvodů.

Kontaktní místo = řídicí nebo samostatná pošta

- místo, které zajišťuje servis veřejnosti – vydává formuláře a sbírá vyplněné sčítací formuláře,
- místo, které má funkci lokálního call centra,
- místo, které nemá zabezpečenou místnost; sebrané vyplněné formuláře budou ukládány do security boxu,
- kontaktní místo bude přiřazeno vždy pouze pod jedno sběrné místo.

5.5.2 Vymezení sčítacích obvodů

Navázalo na výběr sběrných a kontaktních míst (SM a KM) pro zkušební sčítání. Cílem bylo navrhnout územní vymezení standardních sčítacích obvodů ČP (SOB) pro zkušební sčítání a vybrané HUZ pro vytvoření samostatného sčítacího obvodu pro zkušební sčítání.

Zkušební sčítání proběhlo stejně jako reálné sčítání v předem vymezených sčítacích obvodech. Počítá se s vymezením standardních a samostatných sčítacích obvodů, tzn. bez rezortních sčítacích obvodů. Standardní sčítací obvody se v rámci jejich vymezení dělí podle převažujícího charakteru osídlení a typu zástavby na 4 kategorie, přičemž každá kategorie má stanoven dolní a horní limit počtu bytů, který má SOB příslušného sídelního typu obsahovat (viz Tabulka 1). Cílem bylo, aby do zkušebního sčítání byly zahrnuty všechny tyto sídelní typy SOB.

Tabulka 1 Sídelní typy SOB a jejich doporučené velikostní parametry (vlastní zpracování)

| Sídelní typ SOB | Charakteristika sídelního typu | Počet bytů v SOB | | |
|-------------------------------|---|------------------|------|--------|
| | | Min. | Max. | Průměr |
| Venkovský k bydlení | V zástavbě převažují rodinné domy (RD) k bydlení, ale mohou být i OIR či 1-2 bytové domy (BD) | 380 | 500 | 440 |
| Městský s rodinnými domy | V zástavbě převažují RD, ale může být i malý počet BD či jiné budovy (admin., průmysl, obchod. aj.) | 440 | 540 | 490 |
| Městský s bytovými domy | V zástavbě převažují BD, ale mohou být i v menším počtu RD či jiné budovy (admin., průmysl, aj.) | 540 | 700 | 620 |
| Městský se smíšenou zástavbou | V zástavbě je srovnatelný počet bytů v RD a v BD a mohou být i další budovy (admin., průmysl. aj.) | 480 | 600 | 540 |

V každém kraji byl vybrán pouze jeden kompletní sčítací obvod splňující velikostní parametry pro daný sídelní typ SOB, aby bylo možné otestovat, zda je velikost sčítacích obvodů optimální, tj. zda v nich zvládne sčítací komisař v určených lhůtách provést všechny plánované činnosti.

V případě samostatných sčítacích obvodů, které sčítá ČSÚ, byl vybrán pouze jeden za každý kraj, tzn. celkem 14 SSO za ČR. Vymezeny byly ve vybraném hromadném ubytovacím zařízení sloužícím k dlouhodobému bydlení či ubytování osob nebo k poskytování dlouhodobé lůžkové péče. S ohledem na skladbu obyvatel a jejich ochotu podílet se na zkušebním sčítání i na jistotu jejich zařazení mezi objekty sčítané ČSÚ při reálném sčítání byly přednostně vybírány domovy pro seniory. Při jejich výběru se brala v potaz aktuální epidemiologická situace. Vybírána byla jen taková zařízení, jejichž velikostní kapacita nepřekročí 80 lůžek nebo 80 bytů. Sčítací komisaře pro provedení sčítání ve vybraných SSO zajistil ČSÚ.

Vybrané SOB a SSO byly přiřazeny ke konkrétnímu sběrnému místu dle logistické struktury ČP a bylo pro ně otevřeno i kontaktní místo ČP tak, aby bylo možné otestovat

i logistické a provozní procesy na straně ČP. Pro otestování fungování aplikací a procesů pro výdej a sběr LSF ve vztahu k veřejnosti i na straně ČSÚ bylo do zkušebního sčítání zapojeno všech 13 kontaktních míst ČSÚ v sídlech krajských správ ČSÚ.

5.6 Forma sčítání a zdroje dat

Sčítání proběhlo kombinovanou formou, tzn. data byla získávána z dostupných administrativních zdrojů, tj. informačních systémů veřejné správy a prostřednictvím sčítacích formulářů v rámci celoplošného zjišťování u domácností. Sčítací formuláře obsahovaly otázky pouze na ty údaje, které nejsou v administrativních zdrojích k dispozici, případně jsou dostupné pouze za specifickou část populace.

5.6.1 Zdroje dat

Data byla přebírána z administrativních zdrojů v souladu s cílem redukovat zátěž kladenou na respondenty. Dalším potenciálním přínosem je i zvýšení úplnosti a kvality vstupních dat.

Administrativními zdroji dat o osobách užitým v SLDB 2021 byly: základní registr obyvatel doplněný o údaje z informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců, centrální registr pojištěnců spravovaný Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, údaje ze školních matrik a sdružené informace matrik studentů, informační systémy spravované Ministerstvem práce a sociálních věcí, Integrovaný informační systém spravovaný Českou správou sociálního zabezpečení a údaje spravované Generálním finančním ředitelstvím.

ČSÚ převzal před vlastním sčítáním úvodní výdej dat z ROB, ISEO a CIS, který byl průběžně aktualizován na základě notifikací změn. Po uplynutí rozhodného okamžiku sčítání ČSÚ provedl časový snímek údajů platných k rozhodnému okamžiku. Bez ohledu na způsob přebírání ČSÚ registroval všechny požadavky na údaje v registru práv a povinností. Převzaté osobní údaje z administrativních zdrojů jsou uloženy a zpracovávány výhradně v prostředí cenového informačního systému. Ten byl zprovozněn na platformě provozované Státní pokladnou Centrem sdílených služeb.

5.6.2 Online sčítání

Hlavním požadavkem kladeným na sčítání 2021 byla celková modernizace celého procesu vedoucí k zefektivnění všech jeho fází a především k minimalizaci zátěže kladené na respondenty. V souladu s touto ideou bylo sčítání 2021 koncipováno jako online sčítání s následným došetřením prostřednictvím listinných sčítacích formulářů. V navržené koncepci byl přitom kladen důraz na co nejsnadnější dostupnost formulářů a na umožnění sečíst se bez jakéhokoliv kontaktu se sčítacím komisařem. Online sčítání bylo umožněno bez předchozí fyzické distribuce přihlašovacích údajů. To respondentům poskytlo maximální flexibilitu, neboť se během určeného období mohli sečíst odkudkoliv, kde měli přístup k internetu.

Elektronický sčítací formulář měl být zpřístupněn od 27. 3. do 9. 4., díky počátečnímu selhání systému bylo však online sčítání prodlouženo až do 11. května. Sečíst se bylo možno na webu www.scitani.cz nebo v mobilní aplikaci, která byla ke stažení v Google Play i App Store pod názvem „Sčítání21“.

Základní rysy online sčítání:

- Online sčítání bylo zajištěno webovou aplikací (inteligentní online html formulář) a mobilní aplikací.
- Přístup k elektronickému formuláři měla pouze ověřená osoba.
- Ověření osoby probíhalo buď přes Portál občana (datová schránka nebo e-identita), nebo prostřednictvím ověření SLDB – zadáním typu a čísla dokladu plus data narození a ověřením na kopii registru obyvatel.
- Online sčítání bylo možné pouze na existující adrese – po zadání adresy došlo k jejímu ověření na seznamu všech adres ověřených při územní přípravě.
- Domácnost se sečetla v konkrétním bytě, respondent si vybral konkrétní byt ze seznamu bytů, pokud byl seznam pro danou adresu k dispozici. Seznam bytů byl výstupem územní přípravy nebo informační pochůzky.
- Pokud pro daný dům neexistoval seznam bytů, respondent založil „virtuální“ byt a doplnil údaje umožňující identifikaci bytu v domě.
- Osoba zakládající formulář vyplnila údaje za sebe a případně za další členy domácnosti. Pro osoby, které vyplnily elektronický formulář o osobě samy, byl vygenerován jeden společný link pro všechny osoby. Po kliknutí na tento link

se osoby musely ověřit jedním ze dvou způsobů ověřování. Vygenerovaný link vedl ke všem nevyplněným dílčím formulářům osob v domácnosti. Jeden respondent mohl vyplnit údaje všech osob, které neměli „své“ otázky zodpovězeny. Aplikace pro online sčítání si pamatovala, který formulář osoby kdo vyplnil. Osoba zakládající formulář tak neviděla údaje, které vyplnila osoba, která přistoupila přes link.

- Bylo možné elektronický formulář vyplnit částečně a později se k němu vrátit.
- Po vyplnění a odeslání formuláře se na obrazovce zobrazil opis všech vyplněných a odeslaných dat.
- Vyplňování jednotlivých otázek formuláře bylo usnadněno využitím našeptávače a výběru z možností, pokud bude pro danou otázku relevantní. Do formuláře byly zabudovány logické kontroly, které zamezily chybám v odpovědi, a usnadnili další zpracování dat.
- Oprava odeslaných dat byla možná pouze založením nového elektronického formuláře nebo odevzdáním listinného formuláře.

5.6.3 Sběr dat u domácností - terénní došetření

Při terénním došetření byly navštěvovány pouze domácnosti, které se nesečetly online. Základním podkladem pro komisaře při distribuci byl seznam (v elektronické formě na mobilním zařízení) bytů a informace o jejich sečtení, částečném sečtení, resp. nesečtení ve fázi online sčítání. Během distribuce měl komisař stále možnost seznam bytů upravovat, aby bylo možné reagovat na případné chyby z informační pochůzky.

Z letáků doručených do schránek, příp. umístěných na nástěnky domů před zahájením distribuce formulářů byli nesečení obyvatelé informováni o plánovaném čase návštěvy komisaře. Vzhledem k rozdílným podmínkám v jednotlivých domech, možným významným rozdílům v podílech online sečtených domácností apod. nebylo plánování časů návštěv triviálním úkolem. S ohledem na respondenty bylo však nezbytné stanovovat avizované časy v přijatelných intervalech a ty v maximální možné míře dodržovat.

Ve stanovený čas přišel komisař do domu a identifikoval byty, které nebyly sečteny online – pouze ty navštívil. U sečtených bytů měl komisař z online sčítání informaci o tom, zda se online sečetly všechny osoby uvedené v seznamu členů bytové domácnosti, resp. který z nich sečten není. Byly-li uvedené údaje korektně uvedeny (bylo v zájmu

samotných respondentů, aby nebyli zbytečně komisařem obtěžováni), byl komisař schopen určit, které konkrétní byty je třeba došetřit, ať již zcela, nebo jen některé osoby. V případě, že uvedené informace k určení konkrétních bytů v domě nebyly dostatečné, navštívil všechny neidentifikované byty v domě a zjistil situaci osobním kontaktováním všech domácností.

Došetření bytové domácnosti proběhlo identifikací nesečtených bytů a k připravenému záznamu o bytě načetl QR kód formuláře, který do bytu předává. Stejným způsobem mohl do jednoho bytu předat i více formulářů, byly-li potřebné.

Pokud komisař v došetřovaném bytě nikoho nezastihl, zjistil, zda je byt obydlen (obydlenost může být zjevná z bezprostředního okolí bytu, případně se dotázal v sousedních bytech). Neobydlené byty v aplikaci označil, včetně vyznačení způsobu, jakým neobydlenost zjistil. Obydlené byty, v nichž domácnost nezastihl, navštívil v náhradním termínu, který avizoval stejným způsobem jako první návštěvu. Avizovaný čas zaznamenal do aplikace. V případě potřeby dalších formulářů se pak obyvatelé mohli telefonicky obracet na kontaktní místo, které zajistilo informování komisaře, případně si chybějící formuláře vyzvedli na kontaktním místě osobně.

Terénní došetření zajišťovali sčítací komisaři, vybaveni přenosným ICT zařízením s možností zabezpečeného dálkového připojení k centrální databázi a možností načítání QR kódů na listinných formulářích. ICT zařízení bylo vybaveno podpůrnou aplikací pro všechny etapy práce komisaře. Byly distribuovány bílé sčítací formuláře, které obsahovaly pouze unikátní QR kód (aby bylo jasné, do kterého bytu byl formulář distribuován), nebyly předvyplněny adresou ani žádnými osobními údaji. Sčítací formulář byl společný pro bytovou domácnost, obsahoval bytový list a na něj navázané listy osoby.

SLDB 2021 (resp. jeho hlavní část spojená s terénními pracemi) bylo rozděleno do pěti na sebe navazujících fází. Terénní práce byly zahájeny 7 – 14denní informační pochůzkou, jejímiž hlavními cíli bylo porovnání seznamu evidovaných budov ve sčítacím obvodu se skutečností, zjištění počtu bytů a jejich identifikačních údajů (číslo a jméno na dveřích, poloha v rámci patra apod.) v bytových domech a distribuce informačních letáků všem domácnostem. Navazovalo původně plánované 14 denní online sčítání, které díky počátečním technickým komplikacím bylo prodlouženo až do 11. května 2021. V rámci vyhodnocení byla realizována operativní organizační opatření (redistribuce již vytištěných či dotisky dalších listinných formulářů, aktivizace náhradníků sčítacích komisařů) a současně byly informovány domácnosti, které se doposud nesečetly, o termínu distribuce

listinných formulářů. Následné více než třítydenní terénní došetřování bytů pracovně rozděleno do dvou fází. Na distribuci listinných formulářů se vyhradilo 10 kalendářních dnů, na sběr formulářů se vyčlenilo 14 dní.

5.6.4 Sčítací formuláře

Příliš informací rozptyluje respondentovu pozornost a odrazuje jej od toho, aby otázku a k ní případné instrukce či vysvětlivky četl pečlivě, tím se zvyšuje riziko špatného pochopení a následně i chybného zodpovězení otázky. Otázky a vysvětlující informace k nim tak byly maximálně stručné a pokládány tak, aby respondentovi bylo hned jasné, co a jak má do formuláře vyplnit. Formulace otázek respondenta neměla mást, případné vysvětlivky i možnosti odpovědi měly být jednoznačné, bez prostoru pro respondentovu fantazii. Proto maximum vysvětlivek, které respondent potřeboval k vyplnění formuláře, bylo zakomponováno přímo do textu otázky, nikoliv uvedeno na zvláštním místě určeném pro vysvětlivky. Respondent měl naráz pohodlně vidět veškeré informace potřebné ke správnému vyplnění.

Online sčítací formulář obsahoval u slovních odpovědí nabídková menu („našeptávače“) a automaticky zobrazoval otázky na základě vyplněných údajů, respondentům se tedy zobrazily pouze ty otázky, které jsou pro ně relevantní. V případě dítěte se například nezobrazil dotaz na zaměstnání. Umožněna byla rovněž logická kontrola vazeb mezi odpověďmi a nabízela kontextové návody k vyplnění a odeslání. Možnost přidání dalších osob a vyplnění formuláře za celou rodinu zabralo méně času než vyplňování LSF. K přihlášení bylo nutné použít číslo platného osobního dokladu vydaného Českou republikou (občanský průkaz, cestovní pas nebo doklady vydané cizincům) a datum narození. Použit šlo také elektronickou identitu (e-identita.cz) nebo datovou schránku fyzické osoby. Do elektronického sčítacího formuláře se mohlo přihlásit také například prostřednictvím tzv. bankovní identity, pokud banka respondenta tuto službu nabízí.

Listinný sčítací formulář byl kromě češtiny dostupný i v 7 dalších jazycích (angličtina, němčina, polština, ruština, ukrajinština, vietnamština, romština) a byl vypracován ve 3 variantách – samostatný formulář pro osobu (viz příloha PI-PIV) se využil zejména při sčítání jednotlivců bydlících v hromadných ubytovacích zařízeních, listinný formulář pro domácnost za jednu domácnost, tj. za všechny osoby v ní žijící, stačil vyplnit jen jeden sčítací formulář a Dodatečný formulář pro početné domácnosti.

5.7 Zpracování dat

V této fázi byly nejprve zkompletovány datové věty z digitalizace LSF („poskládali se“ data z jednotlivých stran formulářů). Datové věty z ESF byly převzaty ze systému online sčítání. Následně proběhlo nad daty z LSF i ESF proces kódování, tj. propojení údajů z formulářů s položkami z číselníků a klasifikací. Kódování v maximální míře probíhalo automatizovaně, část údajů však bylo nutné kódovat manuálně (pro manuální kódování bylo nutné data zašifrovat, protože se na něm podílelo řádově desítky pracovníků, a následně se provedlo reverzní šifrování). Po kódování se provedly základní kontroly přípustnosti (například zda respondent na formuláři neoznačil zároveň obě pohlaví), úpravy (vyplývající z výsledků kontrol) a odvozování (např. odvození věku z data narození, odvození místa obvyklého pobytu), které jsou nutné pro párování a pro propojování entit.

5.7.1 Zpracování dat o domech

Veškeré údaje o domech a některé údaje o bytech (neobydlené byty) byly k dispozici z územní přípravy a z terénních prací. Prvotní zpracování spočívalo především v kontrolách a úpravách údajů o nových objektech založených sčítacími komisaři v terénu.

5.7.2 Párování a deduplikace dat

V tomto kroku byly datové věty osob z jednotlivých formulářů napojovány na konsolidované záznamy z administrativních zdrojů s využitím deterministických a pravděpodobnostních postupů. Napojením byly zároveň identifikovány duplicitní datové věty, z nichž bude v rámci prioritizace vybrána relevantnější věta (případně může prioritizace probíhat až na úrovni atributů). V rámci této fáze byly řešeny i případné rozpory mezi údaji o domech a bytech pocházejícími z územní přípravy, od sčítacích komisařů a ze sčítacích formulářů.

5.7.3 Propojení entit

Propojení entit je jednou z nejnáročnějších fází zpracování. Cílem je vytvořit provázanou hierarchii entit osoba-byt-dům. Součástí této fáze jsou mimo jiné i kontroly a řešení nepřípustných situací (např. pokud podle formuláře žije kojenec sám v bytě, řešení může vyžadovat poměrně komplexní úpravy).

5.7.4 Anonymizace

Po párování záznamů a propojení entit jsou data anonymizována. Anonymizace představuje nevratné odstranění přímých osobních identifikátorů. Výjimkou jsou údaje, které jsou podle návrhu zákona uchovány pro využití v příštích cenzech (AIFO SLDB, úroveň vzdělání, místo obvyklého pobytu v rozhodný okamžik a místo obvyklého pobytu po narození).

5.7.5 Zpracování do mikrodat

Po anonymizaci proběhnou další kroky zpracování dat, spočívající zejména v logických kontrolách, odvozování ukazatelů a nových entit (hospodařící domácnosti, dojížděkové proudy) atd. Výsledkem jsou konečné údaje o osobách, domácnostech, bytech a domech v podobě finálních mikrodat. Mikrodata představují základní a nejvýznamnější produkt sčítání.

5.8 Ochrana důvěrných dat

Ochrana důvěrnosti spočívá v úpravách mikrodat a agregovaných výstupů, které znemožní, resp. velmi znesnadní ztotožnění daného údaje s konkrétními osobami. Běžnou metodou bývá potlačování určitých hodnot ve výstupních tabulkách (resp. jiných výstupních objektech). Tento způsob však, má-li být účinný, vede k výraznému potlačení informací a tím k částečné ztrátě detailu, který je jednou z hlavních předností sčítání lidu. Cílem pro sčítání 2021 je ve vhodné míře aplikovat jiné metody, které umožní chránit důvěrné údaje a přitom poskytnout dostatečně podrobné informace uživatelům. Skupina šesti zemí pod záštitou Eurostatu vyvíjí komplexní metodu ochrany důvěrnosti založenou na kombinaci tzv. record swapping (na mikrodatech) a cell-key method (na agregovaných datech). Tento způsob (případně modifikovaný) by se měl stát základem pro ochranu důvěrnosti dat sčítání 2021 a výhledově i populační statistiky po roce 2021.

6 ANALÝZA RIZIK

Účelem zpracování analýzy rizik je určit relevantní rizika (zejména kritická), vyskytující se ve všech fázích přípravy a zpracování SLDB 2021. Analýza rizik by měla definovat všechna rizika a jejich míru, která připadají v úvahu při procesu SLDB 2021. Pro každou oblast musí být identifikovány procesy a návazné podprocesy. AR musí zohlednit rizika zpracování jak na pracovištích ČSÚ, tak u dodavatelů, a to při přenosech dat, manipulaci s nimi ve všech podobách, při jejich zpracování, archivaci a skartaci.

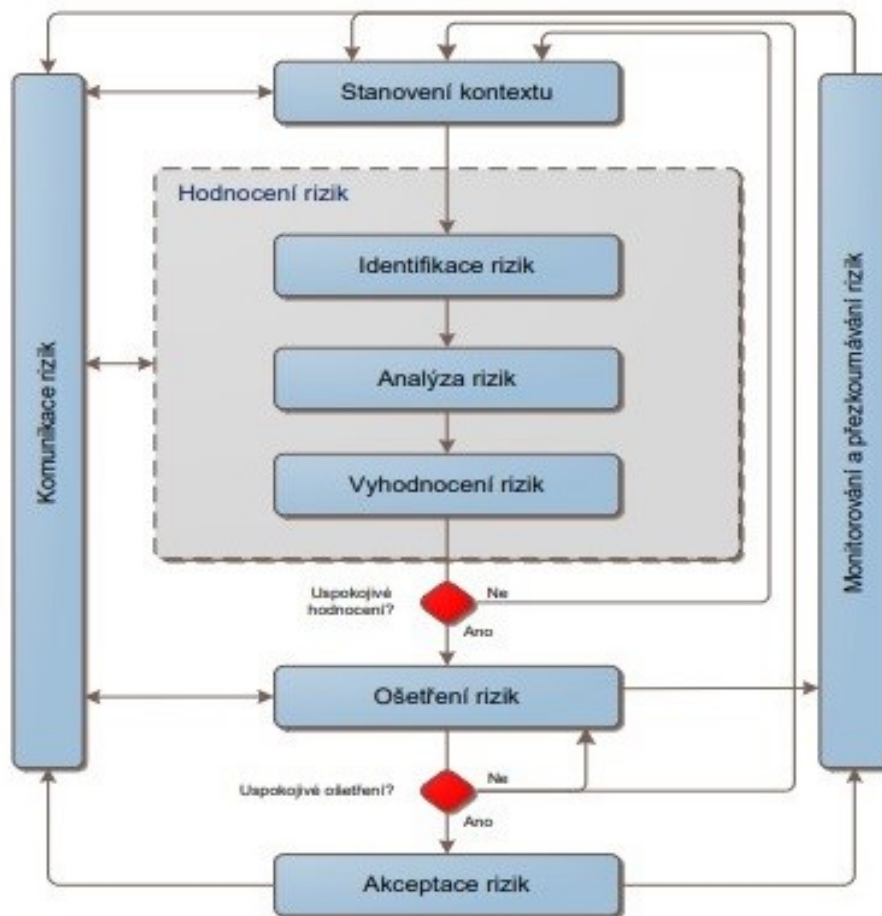
Výstupem AR bude hodnocení jejich významu a pravděpodobnosti výskytu. Vzhledem k tomu, že kompletní analýzu rizik, jak je výše popsána, nelze v krátkém časovém horizontu vypracovat, pro tuto práci jsem se zaměřila na rizika spojená s územní přípravou a zpracovala pouze některá rizika (viz kapitoly 5.9.2 - 5.9.4). Pro analýzu rizik jsem zvolila analýzu kontrolního seznamu CLA (Checklist), analýzu příčin a následků (What? If?) a matici rizik pro zjištění míry závažnosti rizika.

6.1 Hodnocení rizik

Postup při hodnocení, ošetření a akceptaci bezpečnostních rizik informací a informačních systémů/informačních a komunikačních technologií v rámci ČSÚ, vychází z principů uvedených v ČSN ISO/IEC 27005:2013, přičemž zohledňuje stupnice a katalogy uvedené ve vyhlášce č. 81/2018 Sb. o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních, náležitostech podání v oblasti kybernetické bezpečnosti a likvidaci dat.

Jednotlivá rizika jsou určena kombinací hrozby, zranitelnosti, kterou tato hrozba využije, a aktiva, kterou takto uplatněná hrozba poškodí. Z této trojice také vychází odhad (ohodnocení) úrovně (významnosti) rizika. Celý proces řízení rizik je znázorněn na následujícím obrázku (Obrázek 6).

Analýza rizik zahrnuje identifikaci rizik, jejich analýzu, tedy stanovení jejich významnosti a vyhodnocení rizik, tedy porovnání rizik s kritérii akceptace rizik a určení zbytkových rizik. Dalšími kroky řízení rizik jsou především ošetření rizik, tedy rozhodnutí o tom, jakým způsobem bude organizace na rizika reagovat a akceptace rizik, tedy rozhodnutí (a jeho zaznamenání) akceptovat rizika v úrovni po jejich zvládnání.



Obrázek 6 Proces řízení rizik (ČSN ISO/IEC 27005:2013)

6.1.1 Analýza pomocí kontrolního seznamu CLA

Seznam bezpečnostních zásad by měl tvořit tzv. „checklist“, pomocí kterého je možné zhodnotit, zda v průběhu analýzy rizik nebyla některá oblast hodnocení bezpečnosti opomenuta nebo řešena nedostatečně.

Tabulka 2 Analýza rizik CLA (vlastní zpracování)

| Identifikace nebezpečí | | | | |
|------------------------|--|--|-----|----|
| Otázka | | | ANO | NE |
| 1. | Je dostatečně zajištěno personální obsazení terénních prací? | | X | |
| 2. | Je Ministerstvo pro místní rozvoj ochotno spolupracovat při územní přípravě? | | | X |
| 3. | Jsou stavební úřady ochotny spolupracovat při územní přípravě? | | | X |

| | | | |
|-----|--|---|---|
| 4. | Jsou ochotny SVJ spolupracovat při územní přípravě? | | X |
| 5. | Jsou ochotny bytová družstva spolupracovat při územní přípravě? | | X |
| 6. | Je číslování bytů v bytových domech jednotné? | | X |
| 7. | Je zpracována metodika postupů a pokynů pro provedení územní přípravy? | X | |
| 8. | Jsou otázky ve formulářích srozumitelné? | X | |
| 9. | Je aplikace pro online sčítání hotová a funkční? | | X |
| 10. | Je možný kybernetický útok na online sčítání? | | X |
| 11. | Je dostatečně zajištěno personální obsazení terénních prací? | X | |

6.1.2 Analýza příčin a následků (What? If?)

Pro tuto analýzu byly použity otázky z kontrolního seznamu CLA (Tabulka 2). U všech uvedených otázek byla položena otázka: Co se stane, když?

Tabulka 3 Analýza příčin a následků (vlastní zpracování)

| Otázka č. | Příčina | Následek | Navržená opatření |
|-----------|---|---------------------------|---|
| 1 | Závažné problémy dodavatele terénních prací s náborem lidí | Ohrožení kvality výsledků | Příprava komunikačních scénářů, osvěta, finanční podpora |
| 2 | Odmítavé stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj ke spolupráci stavebních úřadů při územní přípravě | Ohrožení přípravy sčítání | Projednání obsahu, rozsahu a formy součinnosti stavebních úřadů s MMR a krajskými úřady, zajištění možnosti finanční podpory pro stavební úřady |
| 3 | Nízká ochota stavebních úřadů k poskytování součinnosti při územní přípravě | Ohrožení přípravy sčítání | Specifikování součinnosti stavebních úřadů při územní přípravě v paragrafovém znění zákona o SLDB 2021 |
| 4 | Nízká ochota obcí ke spolupráci při územní přípravě | Ohrožení přípravy sčítání | Vhodná komunikační strategie a pozitivní motivace obcí |

| | | | |
|----|--|---|--|
| 5 | Nízká ochota dalších oslovených subjektů (bytová družstva, SVJ) ke spolupráci při územní | Ohrožení přípravy sčítání | Vhodná komunikační strategie a pozitivní motivace dotčených subjektů; specifikování součinnosti těchto subjektů v paragrafovém znění zákona o SLDB 2021 |
| 6 | Nejednotná a často chybějící identifikace a číslování bytů v bytových domech pro registraci a identifikaci respondentů při on-line sčítání i následném došetřování | Nesprávné zatřídění bytů a přiřazení ke správné osobě | Vytěžení relevantních údajů o (bytových) jednotkách zapsaných v KN a součinnost bytových družstev při identifikaci způsobu číslování bytů v bytovém domě, jehož jednotky nejsou zapsány v KN |
| 7 | Opožděné vydání metodických postupů a pokynů k provádění územní přípravy | Ohrožení přípravy sčítání, následně vyšší zátěž | Projednání součinnosti při územní přípravě se všemi dotčenými subjekty |
| 8 | Nesrozumitelná formulace otázek a jiných textů na formulářích | Formuláře nebudou správně vyplněny | Testování srozumitelnosti v rámci ČSÚ a dodavatelem testování formulářů kvalitativními metodami |
| 9 | Zpoždění vývoje aplikace online ESF před reálným sčítáním (oproti harmonogramu vývoje aplikace) | Odložení počátku online sčítání | Nastavení harmonogramu a jeho dodržování. Získání alternativních zdrojů od dodavatele, zvýšení intenzity vývojových prací |
| 10 | Kybernetický útok na vyplňování dotazníků online | Zneužití citlivých dat, nedokončení online sčítání | Bezpečnostní testování; vysoké zabezpečení aplikace online ESF proti možným hackerským útokům |

6.1.3 Matice rizik

Pomocí matice rizik se subjektivně posoudí rizika související s analyzovaným ohrožením. Je založená na definici rizika: $R(\text{riziko}) = P(\text{pravděpodobnost}) \times D(\text{důsledek})$.

Dosazené posouzení vychází z analýzy příčin a následků (tabulka 3), kdy každá příčina byla ohodnocena pravděpodobností výskytu rizika (Tabulka 4) a dále mírou dopadu (Tabulka 5).

Tabulka 4 Pravděpodobnost výskytu rizika (vlastní zpracování)

| Hodnota | Výskyt rizika | Míra výskytu rizika | Popis |
|---------|---------------------|---------------------|--|
| A | Nikdy | 0 % | Riziko se v činnosti útvaru nevyskytuje, nerelevantní. |
| B | Téměř vyloučené | Do 5 % | Riziko se v činnosti jednotlivých útvarů nevyskytuje, může se vyskytnout ojediněle při plnění některých úkolů (ve výjimečných případech). |
| C | Nepravděpodobné | 6 – 30 % | Riziko se téměř v činnosti jednotlivých útvarů nevyskytuje, může se vyskytnout při plnění některých úkolů v gesci útvarů (někdy se může vyskytnout, ale není pravděpodobné). |
| D | Možné | 31 – 50 % | Riziko se vyskytuje nahodile ve většině činností v gesci útvaru (někdy se může vyskytnout). |
| E | Velmi pravděpodobné | 51 – 80 % | Riziko se vyskytuje trvale ve vybraných činnostech v gesci útvaru (pravděpodobně se vyskytne). |
| F | Téměř jisté | 81 – 100 % | Riziko se vyskytuje trvale téměř ve většině činností v gesci sekce/odboru (vyskytne se skoro vždy). |

Tabulka 5 Míra důsledku rizika (vlastní zpracování)





| Hodnota | Dopad | Popis |
|---------|---------------------------------------|---|
| 0 | Zvládaný (bez dopadu) | Bez dopadu. |
| 1 | Nevýznamný | Neovlivňuje znatelně ani vnitřní chod ČSÚ, neřeší se většinou na úrovni |
| 2 | Nízký | Ovlivňuje zejména vnitřní chod ČSÚ, řeší většinou nižší stupně představených, vlivy se většinou řeší v rámci běžného chodu (vedoucí oddělení, ředitel odboru) |
| 3 | Střední | Ovlivňuje vnitřní i vnější chod ČSÚ. Negativní vliv na dosažení stanovených cílů a úkolů není zanedbatelný. Řeší většinou střední stupně představených (ředitel odboru). |
| 4 | Vysoký | Ovlivňuje vnitřní i vnější chod ČSÚ, řeší většinou vyšší stupně představených (ředitel sekce, místopředseda), např. významných škod, soudních sporů. |
| 5 | Velmi vysoký (nepřijatelný, kritický) | Krizové situace řešené na úrovni vedení ČSÚ (předseda, místopředseda, ředitel sekce) - významný vliv na chod ČSÚ (např. neplnění strategických záměrů a cílů, významná ztráta pověsti, ztráta klíčové kompetence, ztráta věrohodnosti). |

Výsledek významu rizika (tabulka 7) zjistíme dosazením hodnot z tabulky 4 a 5 do tabulky významu rizika (Obrázek 7).

| Závažnost důsledku | Pravděpodobnost | | | | | |
|--|-----------------|----------------------|----------------------|------------|--------------------------|------------------|
| | A Nikdy | B Téměř vyloučené | C Nepravděpodobné | D Možné | E Velmi pravděpodobné | F Téměř jisté |
| 0 Zvládaný (bez dopadu) | | | | | | |
| 1 Nevýznamný | | | | | | |
| 2 Nizký | | | | | | |
| 3 Střední | | | | | | |
| 4 Vysoký | | | | | | |
| 5 Velmi vysoký (nepřijatelný, kritický) | | | | | | |

Obrázek 7 Význam rizika (vlastní zpracování)

Tabulka 6 Legenda (vlastní zpracování)

| Stupeň významnosti rizika | Výsledná hodnota ohodnocení | Status rizika | Pravidla pro akceptaci |
|---------------------------------|---|----------------------------|--|
| Žádné |  | Eliminováno | Riziko bylo eliminováno či pominulo |
| Nízké |  | Akceptováno | Riziko je považováno za přijatelné. Jsou již nastaveny kroky k jeho odstranění či snížení dopadu na projekt. |
| Střední |  | Akceptováno s výhradami | Riziko může akceptovat zodpovědná osoba za dané riziko. Musí být zajištěny systematické kroky k jeho odstranění. |
| Vysoké (kritické) |  | Nepřijatelné | Riziko nelze akceptovat a musí být neprodleně zahájeny kroky k jeho odstranění. |

Tabulka 7 Výsledek významu rizik (zdroj vlastní)

| Riziko č. | Pravděpodobnost | Dopad | Význam |
|-----------|-----------------|-------|-------------------------|
| 1 | E | 5 | Nepřijatelné |
| 2 | D | 3 | Akceptováno s výhradami |
| 3 | E | 2 | Akceptováno |
| 4 | D | 3 | Akceptováno s výhradami |
| 5 | E | 3 | Akceptováno s výhradami |
| 6 | E | 4 | Nepřijatelné |
| 7 | D | 2 | Akceptováno s výhradami |
| 8 | B | 3 | Akceptováno s výhradami |
| 9 | C | 5 | Akceptováno s výhradami |
| 10 | D | 5 | Nepřijatelné |

Z hodnocení významu rizika vyplývá, že:

- riziko 3 je akceptovatelné;
- rizika 2, 4 - 5, a 7 - 9 se musí do určitého termínu napravit;
- rizika 1, 6 a 10 jsou neakceptovatelná a náprava musí být provedena ihned.

6.2 Hodnocení výsledku analýz

Účelem bezpečnostního projektu SLDB 2021 je definování jednotlivých kategorií opatření pro nastavení úrovně bezpečnosti dat pro reálné sčítání. Pro vytvoření BP byla vybrána vhodná metodika, která zahrnovala:

- vytvoření seznamu vhodných opatření,
- identifikaci všech existujících opatření vybrané normy,
- návrh implementace opatření.

Návrhy jednotlivých opatření pak byly vytvářeny na základě:

- hodnoty aktiv;
- míry rizika (úroveň hrozby a zranitelnosti);
- povahy systému.

Veškerá opatření – tak jak byla navržena – vycházejí ze základního předpokladu, že pro celou dobu prací projektu SLDB 2021, je vysoce kritický únik dat byť i z jediného předvyplněného sčítacího formuláře. Pokud by k takovému úniku dat došlo (ať již z „papírového formuláře“ nebo z dat, získaných elektronickou formou) a zejména v případě medializace, mohlo by to vyústit k masové vlně odmítání poskytovat údaje občany a tím k selhání celého sčítání. Je přitom lhostejné, zda by k úniku dat došlo vlivem pochybení ze strany ČSÚ (např. chybně implementovaným bezpečnostním opatřením) nebo vlivem externích faktorů, nad kterými nemá ČSÚ kontrolu.

Při návrhu opatření byla preferována opatření, která snižují úroveň hrozeb a zranitelností (preventivní bezpečnostní opatření) před těmi, která již nastalou nechtěnou událost detekují nebo umožňují zotavení z ní. Dále opatření, která pokrývají několik hrozeb nebo zranitelností před speciálními opatřeními týkajícími se pouze jediné hrozby nebo zranitelnosti.

Ze zvolených rizik spojených s územní přípravou (viz Tabulka 2) vyplynulo, že riziko č. 3 je akceptovatelné, jelikož vyžaduje aktivní účast na relevantních jednáních a řešení stále probíhá.

Rizika 2, 4 - 5, a 7 - 9 jsou akceptována s výhradami a musí se do určitého termínu učinit

Neakceptovatelná rizika, která vyžadují okamžitou nápravu:

Riziko 1 - závažné problémy dodavatele terénních prací s náborem lidí, může mít dopad na kvalitu výsledků sčítání. Je potřeba zajistit potřebný počet osob dle velikosti kraje, zaškolení je a vybavit technickými pomůckami potřebnými pro terénní práce.

Riziko 7 - nejednotná a často chybějící identifikace a číslování bytů v bytových domech pro registraci a identifikaci respondentů při on-line sčítání i následném došetřování, ohrožuje správnost nastavení veškerých dat v aplikaci pro online sčítání, je potřeba zpřesnit data v základním registru RÚIAN, nutné pro usnadnění on-line sčítání pro obyvatele v daném domě.

Riziko 10 - kybernetický útok na vyplňování dotazníků online, vyžaduje uložení dat pouze na vnitrostátní infrastrukturu vlastněné ČR a vysoké zabezpečení aplikace online ESF proti možným hackerským útokům.

7 NÁVRH OPATŘENÍ VEDOUcí K ZLEPŠENí PROCESU A SNíŽENí ANALYZOVANýCH RIZIK

Sčítání lidu, domů a bytů na území České republiky probíhá v téměř pravidelných desetiletých periodách od roku 1869. V letošním roce se konalo přesně 100 let od prvního československého sčítání lidu z roku 1921. V porovnání s předchozím sčítáním z roku 2011 bylo jednodušší, uživatelsky přívětivější a efektivnější, bylo o téměř 22 % levnější a vyžádalo si zapojení menšího počtu zaměstnanců. Podařilo se získat údaje z devíti veřejných registrů a počet otázek se tak proti roku 2011 snížil zhruba na polovinu (2011: sčítací list osoby, domovní list a bytový list; 2021: se domovní list již nerozesílal). Celý proces mohl proběhnout bez jakékoliv komunikace s úřadem formou on-line formuláře prostřednictvím počítače, tabletu či mobilu, což se ukázalo jako značná výhoda v období pandemie koronaviru, s níž se po většinu času přípravy projektu samozřejmě vůbec nepočítalo. Původně mělo online sčítání probíhat pouze po dobu prvních 14 dní, ale díky enormnímu přetížení systému dne 27. března 2021 v 8:15 hodin, kdy byl web dočasně preventivně na 8 hodin znepřístupněn, byla tato možnost i vzhledem k nepříznivé pandemické situaci otevřena i po celou dobu terénní fáze sčítání a ukončena 11. 5. 2021.

Výstupem sčítání lidu jsou jedinečná data za celou populaci, která nedokáže poskytnout žádné jiné zjišťování či šetření a ovlivňuje život v České republice na dalších deset let. ČSÚ ve spolupráci s ministerstvy a dalšími úřady pro sčítání využily již existující údaje v databázích státní správy. Ne všechny zjišťované údaje jsou však uloženy v dostupných databázích. Nejsou známa např. data o rodinách a domácnostech, dosaženém vzdělání, mateřském jazyku, zaměstnání, dojížděcí do škol a bytovém fondu. Údaje o domech a bytech se zjišťovaly terénním šetřením a administrativní zátěž kladená na obyvatele byla podstatně snížena.

7.1 Budoucí sčítání

Řešením zjednodušení sčítání by mohlo být zapojení veškerých registrů, ale aby informace z administrativních zdrojů dat byly relevantní, je zapotřebí uvedená data neustále aktualizovat a také více zodpovědného přístupu od občanů. Realizací sčítání komplexně online by se snížila zátěž České Pošty, především na zřízení kontaktních a sběrných míst (v roce 2021 jich bylo zřízeno cca 800), snížily by se výdaje na pracovníky těchto míst

a také na tisk listinných formulářů. Všechna získaná data by se jednodušeji zpracovala a výsledky sčítání by tak byly rychlejší. Také by se eliminovalo zdvojení vyplnění formuláře. Veškeré terénní práce by vykonávali pracovníci ČSÚ na DPP, kteří by namísto rozdávání listinných formulářů pomáhali respondentům s vyplněním elektronických formulářů, ESF zabere podstatně méně času, než vyplňování listinného formuláře. V hromadných ubytovacích zařízeních sloužících k dlouhodobému ubytování, bydlení nebo poskytujících dlouhodobou lůžkovou péči, se vymezily tzv. samostatné sčítací obvody a zajistili sčítací komisaři v těchto sčítacích obvodech z řad zaměstnanců hromadných ubytovacích zařízení. Podpoření ochoty občanů zúčastnit se sčítání příkladně formou lákavé výhry, po slosování unikátního kódu, který by každý respondent obdržel po vyplnění formuláře, by mohlo výrazně ovlivnit chod celého sčítání a omezit negativní reakci lidí na sčítání.

7.2 Snížení rizik

Navrhované změny se týkají příčin zmíněných v analýze příčin a následků (Tabulka 3).

Závažné problémy dodavatele terénních prací s náborem lidí by se eliminovalo zavedením online sčítání v plném rozsahu, kdy by nábor a školení zaměstnanců terénních prací bylo v gesci ČSÚ, což by mohlo mít příznivý dopad i na výslednou kvalitu sběru dat.

Odmítavé stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj ke spolupráci stavebních úřadů při územní přípravě (zpřístupnění projektové dokumentace staveb pro došetření TEA budov) a nízkou ochotu stavebních úřadů (umožnění přístupu k projektové dokumentaci staveb), obcí a oslovených subjektů (bytová družstva, SVJ) ke spolupráci při územní přípravě (došetřování chybějících a ověřování nekonzistentních referenčních údajů za budovy a adresy) je potřeba včas specifikovat součinnosti těchto subjektů v paragrafovém znění zákona o dalším SLDB a zajistit možnosti finanční podpory pro všechny spolupracující úřady.

Sjednotit a doplnit identifikaci a číslování bytů v bytových domech.

Na základě zkušeností z již ukončené územní přípravy, eliminovat případné chyby a nedostatky, vycházet z již zpracovaných metodických postupů a pokynů k provádění územní přípravy, přizpůsobit aktuální situaci a doplnit o nové skutečnosti.

Nesrozumitelná formulace otázek a jiných textů ve formuláři se eliminuje zkušebním vyplněním formuláře a připomínkami ze strany nezainteresovaných respondentů příkladně z řad zaměstnanců ČSÚ nebo zveřejněním otázek formou dotazníku na webových stránkách, kde by bylo možné si zkušebně formulář vyplnit a napsat ke každé otázce zpětnou vazbu.

Aplikace online ESF již byla vyvinuta, nehrozí tedy zpoždění vývoje a je potřeba zapracovat na zjištěných nedostatcích, zejména posílit výkonnost, aby nedošlo k přetížení systému při online sčítání.

Útoky jedinců či skupin hackerů v kyberprostoru jsou bohužel poměrně častým negativním jevem. Stejně tak u vyplňování dotazníků online hrozí kybernetický útok. Bezpečnostním testováním a vysokým zabezpečením aplikace online ESF, je možné dosáhnout ochrany dat proti možným hackerským útokům.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednává o letos aktuálním sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo na jaře roku 2021.

V první kapitole je krátce pojednáno o procesním řízení a jeho zavádění, dále je obecně popsána analýza rizik a popis zpracování analýzy rizik přímo pro SLDB a v neposlední řadě zmínka o řízení rizik, organizační struktuře a vedení.

Historie sčítání lidu je velmi zajímavá, sahá až k období Babylonské říše a jednotlivá období přinesla vždy úpravy a zlepšení. Stejně jako se mění doby, měnily se účely, otázky i metody zpracování, až postupem času, potřeb a zkušeností došlo do dnešní podoby.

Cílem práce bylo procesně popsat sčítání lidu, domů a bytů a identifikovat možná rizika. Koncepce sčítání lidu, domů a bytů obsahuje základní informace o sčítání a jeho hlavní přínosy, důležitou částí realizace je personální a technické zajištění, stejně jako legislativní příprava. Neméně důležitá je územní příprava, která zabírá poměrně dlouhý časový úsek a logistickou náročnost. Bez zkušební sčítání, by se neověřila správnost a funkčnost zvolených procesů, postupů, technologií a nástrojů pro reálné sčítání. Dalším bodem procesu je získání administrativních zdrojů dat, následně sběr dat u domácností a způsoby získání těchto dat. Bezpečnost a ochrana veškerých dat je prioritou celého sčítání.

V praktické části jsem se zaměřila na skutečnosti vycházející z procesu sčítání lidu, domů a bytů a popsala konkrétní kroky, které byly učiněny k úspěšné realizaci. Územní příprava zaujímala poměrně náročnou část celého sčítání díky situaci s koronavirem. Statistický úřad se musel rychle vyrovnat s touto situací, kdy byly zásadně omezeny kontakty. Bylo nutné se naučit rychle komunikovat na dálku, urychleně zajišťovat technické prostředí a zařízení pro tuto komunikaci, a také hledat alternativní cesty, jak nezbytné procesy zajistit jinak než doposud. Větší míra digitalizace pracovních procesů, komunikace na dálku, využívání práce z domova a hledání alternativních zdrojů a způsobů získávání statistických dat se dá považovat za pozitivní informaci v této nelehké době a některé z těchto zkušeností budou jistě využity i v době post kovidové.

Identifikace možných rizik byla dalším cílem této práce. Zaměřila jsem se na rizika spojená s územní přípravou a pro analýzu vybrala deset hrozících nebezpečí, které jsem zpracovala pomocí kontrolního seznamu CLA, dále analýzy příčin a následků What? If? a poté jsem vytvořila matici rizik pro zjištění míry závažnosti rizika.

V poslední kapitole byla navržena opatření vedoucí ke zlepšení daného procesu sčítání lidu, domů a bytů a snížení analyzovaných rizik.

Veškerá zadaná témata byla popsána a cíl práce tedy považuji za splněný. Práce může sloužit jako informační zdroj obsahující údaje o procesu sčítání lidu, domů a bytů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje:

BRUCE, Andy a Ken LANGDON, 2002. Strategické myšlení. [Praha]: Slovart. Základy pro manažery. ISBN 80-7209-403-3.

FIŠER, Roman, 2014. Procesní řízení pro manažery: jak zařídit, aby lidé věděli, chtěli, uměli i mohli. Praha: Grada. Manažer. ISBN 978-80-247-8966-8.

FOTR, Jiří a Jiří HNILICA, 2014. Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 9788024751047.

Informační podpora sčítání: Zkušební sčítání, 2019. Praha.

Koncepce sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021: Pracovní verze č. 2, 2019. 7.11.2019. Praha.

ŘEPA, Václav, 2007. Podnikové procesy: procesní řízení a modelování. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. Management v informační společnosti. ISBN 978-80-247-2252-8.

ŘEPA, Václav, 2012. Procesně řízená organizace. Praha: Grada. Management v informační společnosti. ISBN 978-80-247-7867-9.

Sčítání lidu, domů a bytů 2021: LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA SLDB 2021, 2019. Praha.

SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS, 2010. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing. Expert. ISBN 978-80-247-7005-5.

Statistika & my: Česká statistika slaví sté narozeniny, 2019. 9. Praha: Český statistický úřad. ISSN 1804-7149.

Statistika & my: Sčítání 2021. Moderní a jednodušší, 2019. 9. Praha: Český statistický úřad. ISSN 1804-7149.

Statistika & my: Středověké, novověké a barokní statistické prameny v českých zemích, 2019. 2019. Praha: Český statistický úřad. ISSN 1804-7149. Dostupné také z: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2019/01/18041901.pdf>. Str. 24.

Elektronické zdroje:

CIESLAR, Jan, 2020. 25 tisíc domácností otestuje chystané Sčítání 2021. Český statistický úřad: Vydáváme [online]. Praha: ČSÚ, 31. srpna 2020 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/25-tisic-domacnosti-otestuje-chystane-scitani-2021>

CSO Data Policies: Information for Data Providers, 2021. Central statistics office: About us [online]. Ireland: Central Statistics Office, b.r. [cit. 2021-8-2]. Dostupné z: <https://www.cso.ie/en/aboutus/lgdp/csodatapolicies/informationfordataproviders/>

IDNES.CZ a ČTK, 2020. Domáci: Sčítání lidí i dobytka. Proč se za Marie Terezie začaly číslovat domy. Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, 4. října 2020 [cit. 2021-7-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/marie-terezie-cislovani-domy-praha.A200929_102829_domaci_ajez

NEUBAUER, Jiří, Marek SEDLAČÍK a Oldřich KRŽÍŽ, 2016. Základy statistiky: Aplikace v technických a ekonomických oborech [online]. 2., rozšířené vydání. Praha: Grada [cit. 2021-01-25]. ISBN 978-80-271-9198-7. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/zaklady-statistiky-388772/#>

Obyvatelstvo se u nás sčítá čtvrt tisíciletí [online], 2019. 9. Praha: Český statistický úřad, 22-23 [cit. 2021-01-27]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2019/11/1804191011.pdf>

Population & housing censuses: What is a census?, 2021. Eurostat: Population and demography [online]. Lucemburk: Eurostat, 7. 7. 2021 [cit. 2021-8-2]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population-demography/population-housing-censuses>

Sčítací arch z roku 1921., 2019. In: Statistika&my: Století sčítání v samostatné republice [online]. Praha: Český statistický úřad, 11.11.2019 [cit. 2021-1-27]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2019/12/pribeh-statistiky-27-01.jpg>. Str. 24.

SLDB 2021 – ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA TERÉNNÍCH PRACÍ, 2018. Czso.cz [online]. Praha: Český statistický úřad, 15. 3. 2018 [cit. 2021-7-26]. Dostupné z: https://ezak-czso.cz/document_3675/f235f76f0e7c2adb7976e2257e05715d-sldb2021_priloha-c-1_charakteristika_terennich_praci_final-pdf

Století sčítání v samostatné republice [online], 2019. 9. Praha: Český statistický úřad, 24-27 [cit. 2021-01-27]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2019/11/1804191011.pdf>

Úřední věstník Evropské unie: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů, 2008. Eur-lex: Přístup k právu evropské unie [online]. Štrasburk, 9.července 2008 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0763&from=CS.L.218/14>.

Zákon č. 332/2020 Sb.: Zákon o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Zákony pro lidi: Sbíрка zákonů [online]. © AION CS, 22. července 2020 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-332?text=332%2F2020+Sb..> § 2.

Zákon č. 332/2020 Sb.: Zákon o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Zákony pro lidi: Sbíрка zákonů [online]. © AION CS, 22. července 2020 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-332?text=332%2F2020+Sb..> § 3.

Zákon č. 332/2020 Sb.: Zákon o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Zákony pro lidi: Sbíрка zákonů [online]. © AION CS, 22. července 2020 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-332?text=332%2F2020+Sb..> § 5.

VALENTE, Paolo, 2011. Innovative approaches to census-taking: overview of the 2011 census round in Europe: Introduction [online]. In: . [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <http://www1.unece.org/stat/platform/download/attachments/66619243/Innovative+approaches+to+census+taking+-+Bologna+June+2011.pdf?version=1>

ZELENÝ, Martin, 2019. II. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA). In: Wwww.psp.cz [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2021-7-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=167859>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

| | |
|----------|---|
| admin. | Administrativní |
| AIFO | Agendový identifikátor fyzické osoby |
| aj. | A jiné |
| AR | Analýza rizik |
| AZD | Administrativní zdroje dat |
| BD | Bytový dům |
| BP | Bezpečnostní projekt |
| CIS | Informační systém cizinců |
| CLA | Check List Analysis (analýza pomocí kontrolního seznamu) |
| CMS | Case management systém (název aplikace) |
| CRP | Centrální registr pojištěnců |
| č. | Číslo |
| ČP | Česká pošta |
| ČR | Česká Republika |
| ČSN | Česká technická norma |
| ČSÚ | Český statistický úřad |
| ČÚZK | Český úřad zeměměřický a katastrální |
| DPP | Dohoda o provedení práce |
| ESF | Elektronický sčítací formulář |
| GFŘ | Generální finanční ředitelství |
| hl. m. | hl. m. |
| HUZ | Hromadné ubytovací zařízení |
| ICT | Informační a komunikační technologie |
| IDOB | Unikátní identifikátor budovy s číslem v České republice |
| IIS ČSSZ | Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení |

| | |
|-----------|--|
| ISEO | Informační systém evidence obyvatel |
| ISKN | Informační systém katastru nemovitostí |
| KM | Kontaktní místo |
| LSF | Listinný sčítací formulář |
| MPŘ | Meziresortní připomínkové řízení |
| MPSV | Ministerstvo práce a sociálních věcí |
| MŠMT | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy |
| NIA | Portál národního bodu pro identifikaci a autentizaci |
| NVZZ | Návrh věcného záměru zákona |
| obchod. | Obchodní |
| OIR | Objekty individuální rekreace |
| OKcentrum | Informační systém o dávkách státní sociální podpory |
| OKnouze | Informační systém pomoci v hmotné nouzi |
| OKpráce | Informační systém pomoci v oblasti zaměstnanosti |
| OSVČ | Osoby samostatně výdělečně činné |
| P.O.BOX | Poštovní přihrádka |
| průmysl. | Průmyslový |
| př. n. l. | Před naším letopočtem |
| QR kód | „Quick Response“, tedy kódy rychlé reakce |
| RD | Rodinný dům |
| resp. | Respektive |
| ROB | Základní registr obyvatel |
| RSO | Registr sčítacích obvodů a budov |
| RÚIAN | Registr územní identifikace, adres a nemovitostí |
| ŘV | Řídící výbor |
| s. p. | Státní podnik |

| | |
|------|---|
| Sb. | Sbírky |
| SIM | Subscriber identity module (Modul identity předplatitele) |
| SIMS | Sdružené informace matrik studentů |
| SK | Sčítací komisař |
| SLDB | Sčítání lidu, domů a bytů |
| SM | Sběrné místo |
| SOB | Sčítací obvod |
| SSO | Samostatné sčítací obvody |
| SVJ | Společenství vlastníků jednotek |
| TEA | Technickoekonomické atributy |
| VZP | Všeobecná zdravotní pojišťovna |
| ZSJ | Základní sídelní jednotka |

SEZNAM OBRÁZKŮ

| | |
|---|----|
| Obrázek 1 Soupis (Statistika & my, 2019) | 19 |
| Obrázek 2 Sběrný arch domovní (Sčítací arch z roku 1921., 2019)..... | 20 |
| Obrázek 3 Orientační časové uspořádání a rozsah hlavních fází terénních prací SLDB 2021 (vlastní zpracování)..... | 31 |
| Obrázek 4 Procesní model (vlastní zpracování) | 48 |
| Obrázek 5 Územní příprava pro zkušební sčítání (vlastní zpracování) | 52 |
| Obrázek 6 Proces řízení rizik (ČSN ISO/IEC 27005:2013) | 63 |
| Obrázek 7 Význam rizika (vlastní zpracování) | 67 |

SEZNAM TABULEK

| | |
|--|----|
| Tabulka 1 Sídelní typy SOB a jejich doporučené velikostní parametry (vlastní zpracování) | 54 |
| Tabulka 2 Analýza rizik CLA (vlastní zpracování) | 63 |
| Tabulka 3 Analýza příčin a následků (vlastní zpracování) | 64 |
| Tabulka 4 Pravděpodobnost výskytu rizika (vlastní zpracování) | 66 |
| Tabulka 5 Míra důsledku rizika (vlastní zpracování) | 66 |
| Tabulka 6 Legenda (vlastní zpracování) | 67 |
| Tabulka 7 Výsledek významu rizik (zdroj vlastní) | 68 |

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU (str.1) (zdroj: www.scitani.cz)

Příloha P II: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU (str.2) (zdroj: www.scitani.cz)

Příloha P III: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU (str.3) (zdroj: www.scitani.cz)

Příloha P IV: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU (str.4) (zdroj: www.scitani.cz)

PŘÍLOHA P I: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU

Samostatný formulář pro osobu



Pro osoby žijící jednotlivě v ubytovacích aj. zařízeních



Vaše soukromí je v bezpečí

Správce poskytnutých osobních údajů je výhradně Český statistický úřad. Tyto údaje zpracovává zabezpečeným způsobem na základě a v rozsahu zákona č. 332/2020 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s platnými předpisy EU a národní právní úpravou na ochranu a zpracování osobních údajů, a to jen po dobu nezbytně nutnou. Podrobnosti najdete na scitani.cz.

Komu je formulář určený?

Tento formulář vyplňují pouze osoby, které žijí jako jednotlivci/klienti v hromadných ubytovacích zařízeních, zařízeních sociální péče apod. Pokud bydlíte v zařízení s partnerem či rodinou anebo bydlíte sami v bytě, potřebujete Formulář pro domácnost.

Kde získat nový formulář?

Nový formulář získáte zdarma od sčítacího komisaře nebo na kontaktních místech sčítání. Nacházejí se na vybraných pobočkách České pošty a krajských správách Českého statistického úřadu. Adresy zjistíte na scitani.cz/kontaktnimisto nebo infolinie 253 253 683



Vyplňujte dle stavu k 26. 3. 2021.

Pro výsledky sčítání je důležité, aby všichni vyplnili údaje ke stejnému okamžiku. Veškeré údaje vyplňte podle stavu k datu 26. března 2021 (přesněji podle stavu k půlnoci z pátku 26. na sobotu 27. března 2021), pokud není u otázek uvedeno jinak.



Jak vyplňovat?

- Pište černou nebo modrou propiskou
- Užívejte velká tiskací písmena
- Nepište nadpisové slovo ani nadpis textů

Paní Jarmila Nováková žije v domově důchodců. Nebydlí zde v bytě, jedná se o ubytovací zařízení. Vyplní proto samostatný formulář pro osobu, ve kterém nejsou na rozdíl od základního formuláře pro domácnost údaje o bytě.

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A | Á | Ā | B | C | Č | D | Ď | E | É | Ě | F | G | H | I | Í |
| J | K | L | Ľ | M | N | Ň | O | Ó | Ů | P | Q | R | Ř | S | Š |
| Š | T | Ť | U | Ú | Ů | V | W | X | Y | Ý | Z | Ž | | | |
| 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | | | | | | |

U M N I C H O V . L E Š Ť S A

☒ Bakalářské (Bc., BcA.)

☒ Magisterské (Ing., Mgr., MUDr., JUDr., PhDr. aj.)



A1 Kde bydlíte?

Uveďte místo svého obvyklého bydliště, tj. kde skutečně bydlíte nebo dlouhodobě žijete. (Toto místo nemusí být shodné s adresou Vašeho trvalého pobytu uvedenou v dokladech.)

☒ V ČR, uveďte adresu

Ulice **P R Ů B Ě Ž N Ā**

Číslo popisné / Číslo orientační **1 1 5 / 3** Případně číslo evidenční

Obec **P R A H A 1 0**

PSČ **1 0 0 0 0**

☐ V jiném státě, uveďte stát



A2 Vybte typ Vašeho obydlí / způsob bydlení.

- Rekreační objekt (např. chata)
- Nezkolaudovaný dům, nouzové obydlí, přístřeší
- Mobilní/pohyblivé obydlí (např. maringotka, obytná loď, karavan)
- Ubytovací zařízení (např. ubytovna, domov pro seniory)
- Žádné obydlí (bez domova)



Chcete se na něco zeptat?

Navštivte web, napište nebo zavolejte!
scitani.cz | dotazy@scitani.cz | 253 253 683



PŘÍLOHA P II: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU

OSOBA 1 – 1. část údajů

B1 Příjmení **NOVÁKOVÁ**

B2 Jméno **JARMILA**

B3 Uveďte buď rodné číslo **B3a**, anebo údaje **B3b**.

B3a Rodné číslo
U trojmístných čísel za lomítkem ponechte poslední pole prázdné

B3b Typ dokladu Občanský průkaz Cestovní pas

NEBO Číslo dokladu **9 8 7 6 5 4 3 2 1**

Datum narození (DD/MM/RRRR) **12 / 03 / 1935**

hlavi Muž Žena

Stačí uvést buď pouze rodné číslo (v otázce B3a), nebo všechny požadované údaje v otázce B3b (tj. typ a číslo osobního dokladu, datum narození a pohlaví).

B4 Kde bylo Vaše obvyklé bydliště k 26. 3. 2021? U osob narozených od 27. 3. 2020 nevyplňujte.

Na stejné adrese jako k 26. 3. 2021 → Přejděte na bod **B5** Ve stejné obci na jiné adrese → Přejděte na bod **B5**

V jiné obci v ČR, uveďte kde


Obec

Okres

Kraj

V jiném státě, uveďte stát

B5 Kde bylo Vaše první obvyklé bydliště po narození?

Ve stejné obci jako k 26. 3. 2021 → Přejděte na bod **B6**  Pište názvy platné k 26. 3. 2021!

V jiné obci v ČR, uveďte kde

Obec **KLADNO**

Okres **KLADNO**

Kraj **STŘEDOČESKÝ**

V jiném státě, uveďte stát

B6 Je Vám 15 a více let? Uveďte nejvyšší dosažené vzdělání.

Bez vzdělání, nedokončený 1. stupeň základní školy

Dokončený pouze 1. stupeň základní školy nebo vzdělání na dřívější národní, obecné nebo pomocné škole

Základní vzdělání (nebo dokončení nižšího stupně šestiletého a šestiletého gymnázia)

Střední nebo vyučení (bez maturity)

Úplně střední všeobecné (s maturitou)

Úplně střední odborné (s maturitou), učební obor s maturitou

Nástavbové/zkrácené studium (s maturitou), absolvování dvou a více oborů středních škol

Pomaturitní studium


Konzervatoř (ukončena absolutoriemi)

Vyšší odborné vzdělání (DiS.)

Bakalářské (Bc., BcA.)

Magisterské (Ing., Mgr., MUDr., JUDr., PhDr. aj.)

Doktorské (Ph.D., Th.D., CSc., DrSc.)

 Nápověda k otázce na straně 4.

B7 Jste žena ve věku 15 a více let? Uveďte, kolik se Vám narodilo dětí. Uveďte počet živě narozených.

Žádné Dvě Čtyři Více, uveďte počet dětí **6**

Jedno Tři Pět

B8 Jaký je Váš mateřský jazyk? Lze uvést dva mateřské jazyky.

Český Polský Ukrajinský

Slovenský Německý Vietnamský

Romský Ruský Znakový jazyk

Jiný, uveďte jaký

B9 Uveďte Vaši národnost (příslušnost k národu, národnostní nebo etnické menšině, ke které se hlásíte). Nepovinný údaj. Lze uvést dvě národnosti.

Jedná se o nepovinný údaj. Každý uvede podle svého rozhodnutí.

B10 Uveďte Vaši náboženskou víru (náboženský směr, hnutí, církev nebo věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti apod. Uveďte název)

Žádné církvi ani náboženské společnosti Bez náboženské víry

Jedná se o nepovinný údaj. Každý uvede podle svého rozhodnutí.

1 223456 678909

2

ŘÍLOHA P III: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU

OSOBA 1 – 2. část údajů

B11 B11a Do jaké z následujících skupin patříte? Zvolte jednu odpověď, která je hlavní/převažující.

- Zaměstnanci, podnikatelé, OSVČ, příp. pomáhající v rodinném podniku → Přejděte na bod **B12**
- Na mateřské dovolené (peněžitá pomoc v mateřství po dobu 28, resp. 37 týdnů) → Přejděte na bod **B12**
- Na rodičovské dovolené
- Nezaměstnaní, hledající zaměstnání
- Ve starobním/invalidním důchodu
- S jiným vlastním zdrojem obživy/příjmů než výše uvedené (např. výnosy z kapitálu, pronájmu, úspor)
- Děti předškolního věku Po označení této možnosti zbytek stránky nevyplňujte.
- Žáci, studenti, učni
- Ostatní bez vlastního příjmu (např. osoby v domácnosti)

B11b Odpracujete obvykle alespoň jednu hodinu týdně za mzdu/plat nebo jiný druh odměny či zisku?

Ano Ne → Přejděte k instrukci nad bodem **B14**

B12 Uveďte odvětví ekonomické činnosti Vašeho zaměstnání nebo podnikání. V případě dvou nebo více zaměstnání nebo podnikání uveďte pouze jedno odvětví či jeho část najdete na straně 4.

Kód Odvětví

B13 Uveďte své současné zaměstnání (vykonávanou práci) podle hlavního. Např.: pokladní v obchodě, architekt zahrad, tiskař-dělník, ředitelka hotelu, finanční analytik apod.

Otázky B14 až B16 vyplňují: Pracující (vč. pracujících studentů) – podle místa pracoviště (tj. místa výkonu práce, ne sídla firmy)
 Nepracující studenti a žáci – podle místa školy
 Ostatní osoby tyto otázky nevyplňují.

B14 Kam chodíte či jezdíte do práce nebo školy?
 Nevykonáváte svou práci na jednom místě? Jestliže začínáte pracovní dobu na stejné adrese, uveďte adresu, kde začínáte. Začínáte-li pracovat na různých místech, označte volbu „Mám zaměstnání bez stálého pracoviště“.

Nikam, pracuji/studuji na adrese obvyklého bydliště **A1** **F**
 Na jinou adresu v ČR, než je adresa obvyklého bydliště **A1** **U**

Ulice

Číslo popisné / Číslo orientační

Obec

PSČ Okres

Do jiného státu, uveďte stát

Mám zaměstnání bez stálého pracoviště → Přejděte na bod **B16**

B15 Jak často dojíždíte či docházíte do práce nebo do školy z obvyklého bydliště **A1**?

- 5x týdně a častěji
- 1x–4x týdně
- Pravidelně, ale méně než 1x týdně
- Dojíždím/docházím zcela nepravidelně
- Nedojíždím/nedocházím z obvyklého bydliště, ale z jiného místa

B16 Jaký dopravní prostředek obvykle používáte pro jednu cestu do práce nebo školy?

| | K nejdělsí části cesty (vyberte 1) | Další ke zbytku cesty (vyberte nejvýše 2) |
|--------------------------------|------------------------------------|---|
| Automobil, který řídím | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Automobil, který neřídím | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Městská hromadná doprava (MHD) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Autobus (kromě MHD) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Vlak | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Motocykl | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Jízdní kolo | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Jiný | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Žádný (pouze pěšky) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

Údaje o dojízdě do zaměstnání nebo školy vyplňte dle toho, zda pro vás bude práce či výuka z domova obvyklá i po skončení protiepidemických opatření, či nikoliv. Pokud již teď víte, že i nadále budete pracovat z domova, odpovídejte dle adresy, kde bydlíte. U většiny studentů lze předpokládat, že se po skončení epidemie distanční výuka přesune z domova zpět do tříd či poslucháren. V tomto případě odpovězte na otázky dle adresy školy.

XX Nejpozději do 11. 5. 2021 odevzdejte prosím vyplněný formulář.
XX Děkujeme Vám za spolupráci!

1 223456 678909

3

PŘÍLOHA P IV: SAMOSTATNÝ FORMULÁŘ PRO OSOBU

NÁPOVĚDA

K BODU B6 – Nejvyšší ukončené vzdělání: Osoby, které získaly vzdělání v zahraniční vzdělávací instituci nebo soukromé vzdělávací instituci neakreditované ministerstvem školství, uvádějí odpovídající stupeň vzdělání ve vzdělávacím systému ČR, je-li vzdělání uznáváno za rovnocenné. Základní vzdělání: Uvedou i osoby, které dokončily zvláštní, praktickou, speciální základní nebo dřívější měšťanskou či občanskou školu nebo pracovní stupeň pomocné školy, dále absolventi odborných učilišť se zvlášť upravenými učebními plány jednotlivých oborů středních škol.

K BODU B12 – Odvětví ekonomické činnosti: Určuje se podle hlavního druhu ekonomické činnosti zaměstnavatele (předmětu podnikání). Např. „85 Školství“ uvedou všichni zaměstnanci školy – učitel, sekretářka, ale i pracovníci údržby, úklidu, školní jídelny apod., nejsou-li zaměstnanci firmy, která škole poskytuje tyto služby. Naopak např. kuchařka zaměstnaná ve firmě, která pro školu vaří, uvede „56 Stravování“.

KÓDY A NÁZVY ODVĚTVÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI

Zemědělství, lesnictví, těžba

- 01 Zemědělství, myslivost
- 02 Lesnictví a těžba dřeva
- 03 Rybolov a chov ryb
- 05 Těžba a úprava uhlí
- 06 Těžba ropy a zemního plynu
- 07 Těžba a úprava rud
- 08 Těžba a úprava kamene, písku aj.
- 09 Podpůrné činnosti při těžbě

Zpracovatelský průmysl

- 10 Výroba potravinářských výrobků
- 11 Výroba nápojů
- 12 Výroba tabákových výrobků
- 13 Výroba textilií
- 14 Výroba oděvů
- 15 Výroba usní a souvisejících výrobků
- 16 Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
- 17 Výroba papíru a výrobků z papíru
- 18 Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
- 19 Výroba koksů a rafin. ropn. produktů
- 20 Výroba chemických látek a přípravků
- 21 Farmaceutická výroba
- 22 Výroba pryžových a plastových výrobků
- 23 Výroba a zprac. skla, keram., porcelánu, kamene, stav. materiálů a výrobků
- 24 Výroba a hutní zpracování kovů; slévárnictví
- 25 Výroba kov. konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
- 26 Výroba počítačů, elektron., měř., opt., komunik. zařízení, spotřeb. elektroniky
- 27 Výroba elektrických zařízení (vč. rozvodných a kontrol., spotřebičů pro domácnost, baterií a akumulátorů, opt. a el. kabelů aj.)
- 28 Výroba ost. strojů a zařízení (např. zeměd., obráb., pro těžbu a prům. výrobu, zdvih. zařízení, čerpadel, ložisek, převodů, ruč. nářadí s motorem aj.)
- 29 Výroba motor. vozidel (vč. jejich motorů, dílů a přísluš.), přívěsů a návěsů
- 30 Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
- 31 Výroba nábytku
- 32 Ostatní zprac. průmysl (výroba bižut., hraček, hud. nástrojů, sport. potřeb atd.)
- 33 Opravy, údržba a instalace strojů a zařízení

Energetika, voda, odpady, stavebnictví

- 35 Výroba a rozvod elektriny, plynu a tepla
- 36 Zásobování vodou
- 37 Činnosti související s odpadními vodami

- 38 Sběr a likvidace odpadů, recyklace
- 39 Sanace a jiné činnosti související s odpady
- 41 Výstavba budov
- 42 Inženýrské stavitelství (výstavba silnic, železnic, inž. sítí, mostů aj. staveb)
- 43 Spec. stavební činnosti (demolice, pokrývačské, elektroinstalační, instalatérské aj. práce, kompletační a dokončovací práce – omítkářské, sklenářské atd.)

Obchod, doprava, logistika, ubytování a stravování

- 45 Obchod s motor. vozidly (vč. dílů a přísl.), opravy a údržba motor. vozidel
- 46 Velkoobchod a zprostř. velkoobchodu
- 47 Maloobchod
- 49 Pozemní a potrubní doprava
- 50 Vodní doprava
- 51 Lelečká doprava
- 52 Skladování a vedl. činnosti v dopravě (nakl. a vykl. zboží, provoz a správa silnic, parkovišť, terminálů – nádraží, letišť, překladišť, údržba dopr. zařízení aj.)
- 53 Poštovní a kurýrní činnosti
- 55 Ubytování
- 56 Stravování a pohostinství

Informační a komunikační činnosti

- 58 Vydavatelské činnosti (vydávání knih, periodik, softwaru apod.)
- 59 Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a TV, zvuk. nahrávky a hudební vydavatelství
- 60 Tvorba televizních a rozhlasových programů a vysílání
- 61 Telekomunikační činnosti
- 62 Činnosti v oblasti IT (programování, správa počítačového vybavení, poradenství aj.)
- 63 Informační činnosti (zpracování dat, hosting, zpravodaj. agentury aj.)

Finance, pojišťovnictví, nemovitosti

- 64 Peněžnictví a finanční zprostředkování
- 65 Pojišťovnictví a penzijní financování (kromě povinného sociálního zabezpečení)
- 66 Ostatní finanční činnosti (řízení a správa fin. trhu, cenné papíry, správa fondů aj.)
- 68 Činnosti v oblasti nemovitosti

Profesní, vědecké a techn. činnosti

- 69 Právní, účetnické a auditorské činnosti; daňové poradenství
- 70 Poradenství a služby pro podniky v oblasti řízení, marketingu, HR, komunikace aj.

- 71 Architektonické a inženýrské činnosti a poradenství (projektování, konstrukční návrhy, geologický průzkum, činnosti geodetické, kartografické, meteorologické aj.); technické zkoušky a analýzy (chem., fyz. aj.), certifikace
- 72 Výzkum a vývoj
- 73 Reklama, průzkum trhu aj.
- 74 Ostatní profesní, vědecké a tech. činnosti (návrhářské, graf., fotograf., překlad., odbor. poradenství atd.)
- 75 Veterinární činnosti

Administrativní a podpůrné činnosti

- 77 Pronájem a leasing
- 78 Soukromé zprostředkování zaměstnání
- 79 Činnosti cestovních agentur a kancelářů, rezerv., prův., inf. aj. služby v cest. ruchu
- 80 Soukr. bezp. agentury, pátrací činnosti
- 81 Úklidové činnosti, provoz objektů; úprava krajiny
- 82 Admin. aj. podpůrné činnosti pro podnikání (call centra, balicí služby, veletrhy aj.)

Veřejná správa, vzdělávací, zdravotní a sociál. služby

- 84 Státní správa, samospráva, obrana, sociální zabezpečení, veřejný pořádek a bezpečnost, spravedlnost a soudnictví, nápravná zařízení, protipožární ochrana
- 85 Školství, vzdělávání
- 86 Zdravotnictví
- 87 Sociální péče v zařízeních
- 88 Ambulantní a terénní sociální služby

Kulturní, zábav. a rekreač. činnosti

- 90 Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
- 91 Činnost knihoven, archivů, muzeí, bot. a zool. zahrad, přír. rezervací, provoz a ochrana památek
- 92 Činnosti heren, kasin a sáz. kancelářů
- 93 Sportovní, zábavní a rekreační činnosti

Ostatní činnosti a služby

- 94 Činnosti prof., polit., spol., kult., zájm. organizací, církví a náb. organizací, odbor. svazů, hnutí aj. sdružení
- 95 Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost
- 96 Ostatní osobní služby (čištění oděvů, kadeřn., kosmet. aj.), pohřebnictví
- 97 Práce domácího personálu (hlídání dětí, výpomoc v dom., osobní řidič, správce domu ap.)
- 98 Produkce výrobků a služeb pro vlastní potřebu
- 99 Činnosti mezinár. organizací (OSN, EU, Svět. banka ap.)

